

Prikazi in analize

Sodelovanje Slovenije z Mednarodnim denarnim skladom

Avtor: Vanja Kobe

September 2023

BANKA
SLOVENIJE
EVROSISTEM

Zbirka: Prikazi in analize

Naslov: Sodelovanje Slovenije z Mednarodnim denarnim skladom

Avtor: Vanja Kobe

Številka: September 2023

Kraj: Ljubljana

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Elektronska izdaja:

<https://www.bsi.si/publikacije/raziskave-in-analize/prikazi-in-analize>

Mnenja in zaključki, objavljeni v prispevkih v tej publikaciji, ne odražajo nujno uradnih stališč Banke Slovenije ali njenih organov.

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila sta dovoljeni le z navedbo vira.

© Banka Slovenije

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 167689731

ISBN 978-961-6960-96-0 (PDF)

Kazalo

Uvod	4
1 Splošno o MDS	5
1.1 Nastanek, cilji in vloga	5
1.2 Upravljavna struktura	6
1.3 Članstvo in vloga (Banke) Slovenije	8
2 Viri sredstev MDS in sodelovanje (Banke) Slovenije	9
2.1 Kvote MDS	10
2.2 Aranžma NAB	13
2.3 Bilateralni posojilni sporazumi	13
3 Programi pomoči MDS in vloga (Banke) Slovenije	15
3.1 Programi pomoči iz rednih virov posojil – sredstva na splošnem računu MDS	15
3.2 Programi pomoči za najbolj ranljive države – sklad PRGT	18
3.3 Programi pomoči za najbolj ranljive države – sklad RST	20
3.4 Finančna pomoč za visoko zadolžene države	20
4 Oddelek SDR in vključenost (Banke) Slovenije	22
4.1 Alokacija SDR	23
4.2 Uporaba SDR	26
5 Delovanje MDS v Sloveniji	29
5.1 Nadzor	29
5.2 Tehnična pomoč in izobraževanje	30
6 Zastopstvo Slovenije v MDS	32
6.1 Belgijska konstituenca	32
6.2 Srednje- in vzhodnoevropska konstituenca	32
7 Sodelovanje Slovenije pri usklajevanju EU stališč do vprašanj MDS	34
7.1 Bruselj	34
7.2 Frankfurt	35
7.3 Washington	36
8 Zaključek	38
9 Viri	40
10 Priloge	42
10.1 Pregled tehničnih pomoči Sloveniji, 1991–2022	42

Uvod

Mednarodni denarni sklad (v nadaljevanju: MDS) je mednarodna finančna institucija, ki je bila skupaj s Svetovno banko (v nadaljevanju: SB) ustanovljena leta 1945 v okviru povojne gospodarsko-politične obnove in šteje 190 držav članic. Glavni namen MDS je spodbujati mednarodno finančno sodelovanje in stabilnost z dobrim delovanjem sistema deviznih tečajev in mednarodnih plačil, ki državam omogočajo medsebojno poslovanje. MDS danes predvsem zagotavlja nadzor nad globalnim finančnim sistemom, pomaga državam članicam v primeru plačilnobilančnih težav ter jim ponuja tehnično pomoč in izobraževanje strokovnjakov, kar je s članstvom v MDS omogočeno tudi Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: Slovenija). MDS je ključni del globalne finančne varnostne mreže.

Slovenija je postala članica MDS 15. januarja 1993 po razpadu nekdanje Jugoslavije na podlagi Zakona o članstvu Republike Slovenije v MDS. Z včlanitvijo je Slovenija prevzela obveznosti in pridobila pravice, ki izhajajo iz Statuta MDS. Banka Slovenije nastopa kot fiskalni agent Slovenije in depozitar MDS v Sloveniji. Prav tako je odgovorna za sodelovanje države s to institucijo.

Po 30 letih članstva Slovenije v MDS lahko izpostavimo številne prednosti sodelovanja. Poleg rednih posvetovalnih obiskov in misij MDS v skladu s IV. členom Statuta MDS, v okviru katerih država dobi nasvete in priporočila za obravnavanje različnih ekonomskih izzivov, je MDS prek zagotavljanja tehnične pomoči in izobraževanja prispeval h gospodarski stabilnosti in usklajevanju politik za doseganje vzdržne rasti ter h krepitvi finančnega sektorja in verodostojnosti države. Slovenija ima kot članica MDS ob plačilnobilančnih težavah tudi možnost dostopa do finančnih sredstev MDS, ki pa jih v svoji zgodovini ni potrebovala.

Slovenija je vseskozi dejavna članica MDS: spremlja, obravnava in presoja aktualna vprašanja MDS ter s tem prispeva k širokemu področju delovanja te institucije, in sicer prek (i) zagotavljanja sredstev MDS, (ii) sodelovanja v določenih finančnih aranžmajih MDS, na podlagi katerih se črpa finančna pomoč za države članice MDS, in (iii) sodelovanja v Oddelku posebnih pravic črpanja (v nadaljevanju: Oddelk SDR; *SDR – Special Drawing Rights*), ki je kanal za izvajanje vseh transakcij in operacij, ki vključujejo SDR.

V zvezi z uresničevanjem svojih pravic in obveznosti, ki izhajajo iz članstva v MDS, Slovenija od leta 2012 svoje interese zagotavlja v okviru konstituce (skupine držav) srednje- in vzhodnoevropskih držav MDS (v nadaljevanju: *CEE – Central and Eastern European Constituency*). Vzporedno podaja svoja mnenja in zagovarja stališča do aktualnih vprašanj MDS v okviru različnih delovnih teles na ravni EU in Evropske centralne banke (v nadaljevanju: ECB).

Namen dokumenta je predstaviti sodelovanje Slovenije z MDS in vlogo Banke Slovenije, predvsem v delu zagotavljanja virov sredstev tej instituciji in načrta finančnih transakcij, prek katerega MDS izvaja svoje ključne operacije posojanja teh sredstev, ter v omenjenem Oddelku SDR. V nadaljevanju publikacija predstavlja delovanje MDS v Sloveniji, zgodovinski pregled zastopanosti v MDS in prepleten mehanizem usklajevanja stališč EU do vprašanj MDS.

Splošno o MDS

1.1 Nastanek, cilji in vloga

MDS je bil zasnovan skupaj s SB julija 1944 na konferenci Združenih narodov v Bretton Woodsu v zvezni državi New Hampshire v Združenih državah Amerike (ZDA). Takrat se je sestalo 44 držav zaveznic¹ z namenom vzpostavitve sistema za povojno mednarodno gospodarsko sodelovanje. MDS je bil uradno ustanovljen decembra 1945, potem ko je prvih 29 držav članic podpisalo Statut MDS (IMF, 2023a).

Povzetek glavnih ciljev MDS iz Statuta MDS (IMF, 2020):

- spodbujati mednarodno denarno sodelovanje;
- omogočiti širitev in uravnoteženo rast mednarodne trgovine;
- spodbujati stabilnost menjave;
- pomagati pri vzpostavitvi večstranskega sistema plačil;
- pod določenimi pogoji zagotoviti finančna sredstva članicam, ki imajo plačilnobilančne težave;
- skrajšati trajanje neravnotežij v mednarodnih plačilnih bilancah držav članic in zmanjšati njihov obseg.

MDS je daleč najpomembnejša mednarodna finančna institucija in pomemben element mednarodnega denarnega sistema v celotnem obdobju po drugi svetovni vojni (Mrak, 2002). Da bi MDS izpolnil svoje cilje, svojim državam članicam zagotavlja priporočila glede ustreznih politik ter finančno in tehnično pomoč. MDS je prav tako dejavno vključen v spodbujanje gospodarske rasti in zmanjševanja revščine v svojih (naj)ranljivejših članicah.

MDS se ne ukvarja le s težavami posameznih držav, temveč tudi z delovanjem celotnega mednarodnega denarnega sistema. Njegove dejavnosti so namenjene spodbujanju politik in strategij, s katerimi lahko njegove članice sodelujejo pri zagotavljanju stabilnega svetovnega finančnega sistema in trajnostne gospodarske rasti. Kot tak je ključni del globalne finančne varnostne mreže (*GFSN – Global Financial Safety Net*).²

MDS sestavlja 190 držav članic.³ To pomeni, da so v MDS včlanjene skoraj vse države sveta. Da bi država postala članica, mora za to zaprositi MDS, ki jo nato sprejme na podlagi glasov večine obstoječih držav članic. MDS razvršča države sveta v dve veliki skupini: (1) razvita gospodarstva ter (2) hitrorastoča in gospodarstva v razvoju. Ta razvrstitev ne temelji na strogih merilih, ekonomskih ali drugih, in se je razvila sčasoma. To je tudi razvrstitev, ki jo MDS uporablja v svoji ključni publikaciji o svetovnih gospodarskih obetih (IMF, 2023b). Obstaja več glavnih meritev, za katere se domneva, da jih MDS redno uporablja za razvrščanje držav. To so predvsem: BDP na prebivalca, diverzifikacija izvoza in vključenost v svetovni finančni sistem. Na tej podlagi MDS države za potrebe analiz razvršča tudi v manjše skupine, kot so države z nizkimi dohodki (v nadaljevanju: *LIC – Low-Income Countries*) in zadolžene revne države (v nadaljevanju: *HIPC – Heavily Indebted Poor Countries*).

¹ Brettonwoodske konference se je udeležila tudi nekdanja Jugoslavija; vodja njene delegacije je bil Slovenec dr. Vladimir Rybář, svetovalec jugoslovanske ambasade v Washingtonu (WB, 2023).

² GFSN sestavlja nabor institucij in mehanizmov, ki prispevajo k preprečevanju ali blažitvi finančnih kriz. Ima štiri glavne plasti: mednarodne rezerve držav, dvostranski dogovori o valutnih zamenjavah, regionalni finančni skladi, s katerimi države združujejo sredstva za financiranje držav članic v krizi, in MDS.

³ Nazadnje se je MDS oktobra 2020 pridružila Kneževina Andora.

1.2 Upravljavska struktura

Mandat in upravljanje MDS se razvijata skupaj s spremembami v svetovnem gospodarstvu, kar organizaciji omogoča, da ohranja osrednjo vlogo v mednarodni finančni arhitekturi. MDS sestavljajo (IMF, 2023c):

Odbor guvernerjev

Odbor guvernerjev je najvišji organ odločanja MDS. Njegova člana sta guverner in namestnik guvernerja za vsako državo članico. Odbor guvernerjev ima vso moč oziroma pristojnosti MDS. Večino pristojnosti je prenesel na Odbor izvršnih direktorjev, razen nekaterih, ki so rezervirane samo zanj (npr. potrditev sprememb Statuta MDS, imenovanje izvršnih direktorjev). Odbor guvernerjev se po navadi sestaja enkrat letno ob robu letnih zasedanj MDS in SB.⁴ Odločitve o določenih vprašanih sprejema na podlagi glasovanj, ki se v zadnjih letih izvajajo po elektronski poti.

Odbor izvršnih direktorjev

Odbor izvršnih direktorjev operativno vodi delo MDS. Sestavlja ga 24 izvršnih direktorjev, ki jih izvolijo⁵ države članice ali skupine držav (konstituce)⁶, in generalni direktor, ki je njegov predsednik. Odgovoren je za tekoče poslovanje MDS in izvaja vsa pooblastila, ki jih je nanj prenesel Odbor guvernerjev. Odločitve običajno sprejema na podlagi soglasja, v zelo redkih primerih do določenih vprašanj glasuje.

Mednarodni denarni in finančni odbor

Zelo pomembno vlogo pri upravljanju MDS ima Mednarodni denarni in finančni odbor (v nadaljevanju: *IMFC – International Monetary and Financial Committee*). Razpravlja o zadevah skupnega pomena, ki vplivajo na svetovno gospodarstvo, ter svetuje in usmerja delo MDS. Sestavlja ga 24 članov, ki so izbrani med 190 guvernerji MDS. Njegova sestava odraža sestavo Odbora izvršnih direktorjev in njegovih 24 konstitucenc. IMFC kot tak zastopa vse države članice MDS. Sestaja se dvakrat letno ob robu spomladanskih in letnih zasedanj MDS in SB.

Generalni direktor

MDS ima generalnega direktorja, ki je vodja osebja in predsednik Odbora izvršnih direktorjev. Generalnemu direktorju pomagajo njegov prvi namestnik in trije drugi namestniki. Po »gentlemanskem« dogovoru med ZDA in evropskimi državami je generalni direktor MDS že od ustanovitve brettonwoodskih institucij Evropejec, medtem ko je predsednik SB Američan. Čeprav je bil ta dogovor večkrat predmet kritik, se še vedno upošteva. Generalnega direktorja imenuje Odbor izvršnih direktorjev za obdobje petih let.

⁴ Letna zasedanja (Annual Meetings) se po navadi izvedejo na sedežu MDS, v Washingtonu, ZDA, vsako tretje leto pa v eni od držav članic MDS; leta 2020 v času covida-19 so zasedanja prvič v zgodovini institucije potekala virtualno, leta 2021 pa hibridno (kombinacija fizičnih in virtualnih sestankov), saj so v Washingtonu in drugje po svetu še vedno veljali omejevalni ukrepi za zaježitev pandemije covida-19.

⁵ Z začetkom veljavnosti spremembe reforme upravljanja v januarju 2016 je Odbor izvršnih direktorjev od novembra 2016 v celoti izvoljen (IMF, 2016). Pred tem je imelo pet najmočnejših držav članic pravico samih imenovati izvršnega direktorja, 19 izvršnih direktorjev pa so izvolile preostale države članice.

⁶ Največja svetovna gospodarstva imajo svojega izvršnega direktorja oziroma samostojno konstitucenco, ostale države članice pa so povezane v konstituce več držav (države s podobnimi interesi, geografskim položajem, etničnim ali kulturnim ozadjem ter gospodarskimi in političnimi usmeritvami), ki izvolijo izvršnega direktorja konstituce. Izvršni direktor zastopa skupne interese držav, vključenih v konstitucenco, v postopkih odločanja Odbora izvršnih direktorjev.

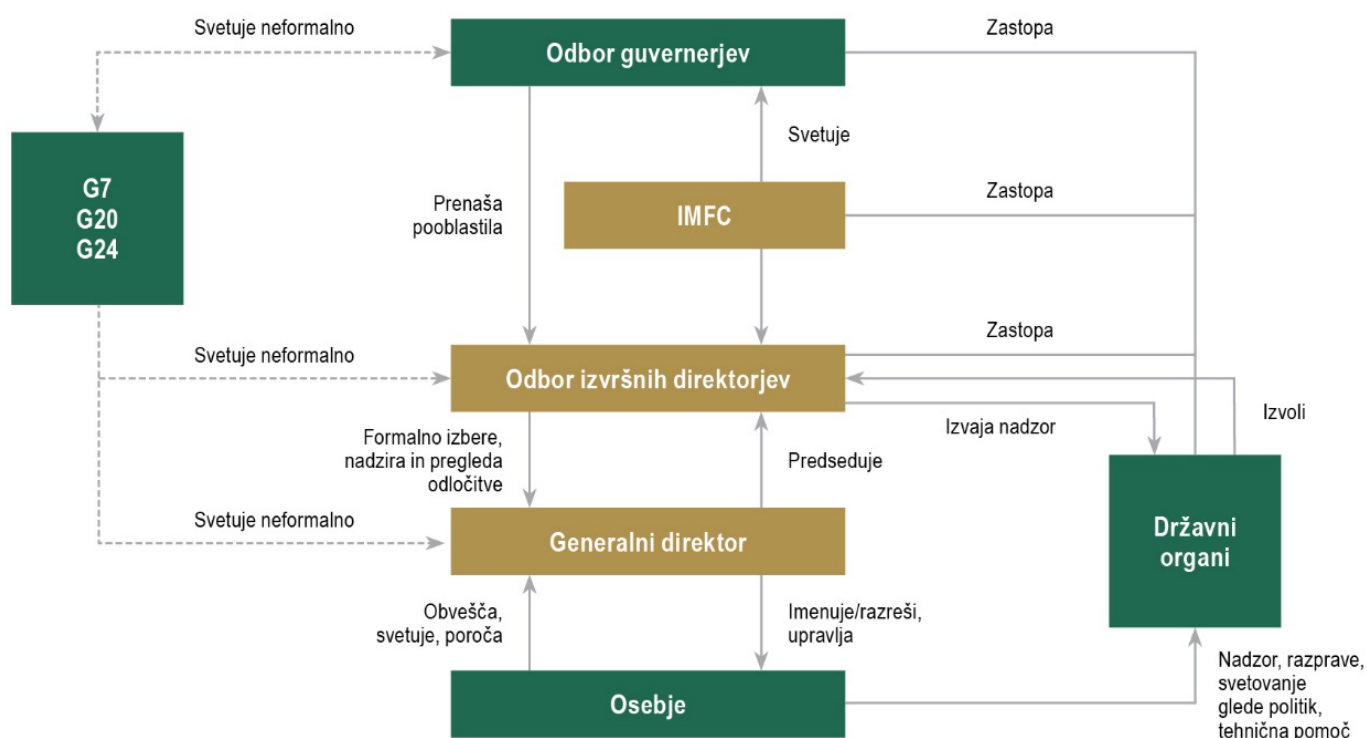
Osebjje

V MDS je zaposlenih okoli 2.900 zaposlenih iz več kot 150 držav. Pomembno je omeniti, da zaposleni v MDS ne zastopajo posamezne države, iz katere prihajajo, temveč delajo kot mednarodni uradniki.⁷ Zaposleni v celoti odgovarjajo generalnemu direktorju MDS in ne državi, iz katere prihajajo (IMF, 2022a).

Konec leta 2022 so bili v MDS kot del osebja zaposleni štirje Slovenci. V skladu s sporazumom konstituce CEE ima Slovenija tudi predstavnika v pisarni konstituce (več v poglavju 6).

Da bi bil MDS učinkovit, mora biti prepoznan kot institucija, ki zastopa interese vseh 190 držav članic. Zato je ključnega pomena, da njegova struktura upravljanja odraža moč držav članic v današnjem svetovnem gospodarstvu. V zvezi s tem je MDS leta 2010 sprejel obsežno reformo upravljanja (IMF, 2010a), ki odraža vse večji pomen hitrarastočih držav članic MDS.

Slika 1: Upravljavska struktura MDS

Vir: MDS.

⁷ Zaposleni v MDS se razlikujejo od izvršnih direktorjev MDS in njihovih svetovalcev; izvršne direktorje volijo države članice MDS, svetovalce pa v njihovo pisarno imenuje država, iz katere prihajajo.

1.3 Članstvo in vloga (Banke) Slovenije

Odbor izvršnih direktorjev je 14. decembra 1992 sprejel ugotovitev, da je nekdanja Jugoslavija prenehala obstajati, s čimer je prenehalo njeno članstvo v MDS. Ob tem je sklenil, da je članstvo držav naslednic pridobljeno z delnim nasledstvom članstva. Na tej podlagi je MDS določil deleže držav naslednic v imetjih in obveznostih do MDS ter zneske vplačil njihovih kvot.

Slovenija je postala članica 15. januarja 1993 na podlagi Zakona o članstvu Republike Slovenije v MDS (Uradni list RS, št. 2/93, 70/98 in 29/10) (v nadaljevanju: ZCMDs).⁸ S tem je prevzela vse obveznosti in pridobila pravice polnopravne članice MDS, ki izhajajo iz Statuta MDS. Članstvo Sloveniji omogoča, da izkoristi nasvete in priporočila MDS za izboljšanje proračunskih, finančnih in strukturnih politik na podlagi rednega pregleda »zdravja« gospodarstva v skladu s 4. členom Statuta MDS. Prav tako lahko izkoristi tehnično pomoč in izobraževanje s strani MDS, s katerima se krepi njena institucionalna zmogljivost in zmožnost za oblikovanje politik, ter potencialno dostopa do posojil MDS v primeru plačilnobilancijskih težav. Poleg tega lahko pridobi dodatno mednarodno likvidnost v obliki SDR, če se MDS odloči za novo splošno alokacijo SDR (več v poglavju 4). Slovenija se kot članica udeležuje tudi spomladanskih in letnih zasedanj MDS in SB, na katerih se srečujejo centralni bančniki, ministri, vodstveni delavci in funkcionarji v javnem in zasebnem sektorju ter akademiki z vsega sveta ter izmenjujejo mnenja o stanju svetovnega gospodarstva.

Banka Slovenije je v skladu z ZCMDs fiskalni agent Slovenije in za njen račun opravlja vse transakcije, sklenjene v skladu s Statutom MDS in ostalimi pravili MDS, nastopa kot depozitar ter v tej vlogi hrani vsa dobroimetja MDS. Prav tako je odgovorna za sodelovanje države s to institucijo. Odnosi med Slovenijo in Banko Slovenije kot depozitarjem MDS so dodatno urejeni s posebnim Sporazumom o načinu vodenja poslov in poravnavanja obveznosti, ki izhajajo iz članstva Slovenije v MDS. Jedro sodelovanja Banke Slovenije z MDS se nanaša na spremljanje in izvrševanje pravic in obveznosti, ki izhajajo iz članstva države.

Slovenijo v MDS predstavljata guverner Banke Slovenije kot guverner v MDS, kot namestnik guvernerja MDS pa oseba, ki jo za ta namen pooblasti guverner Banke Slovenije. Guverner v okviru Odbora guvernerjev sodeluje v razpravah o različnih vidikih dela MDS, od pregledov stanj gospodarstev držav članic do drugih vprašanj, pomembnih za svetovno gospodarstvo, in glasuje o vprašanjih, ki so v pristojnosti Odbora guvernerjev.

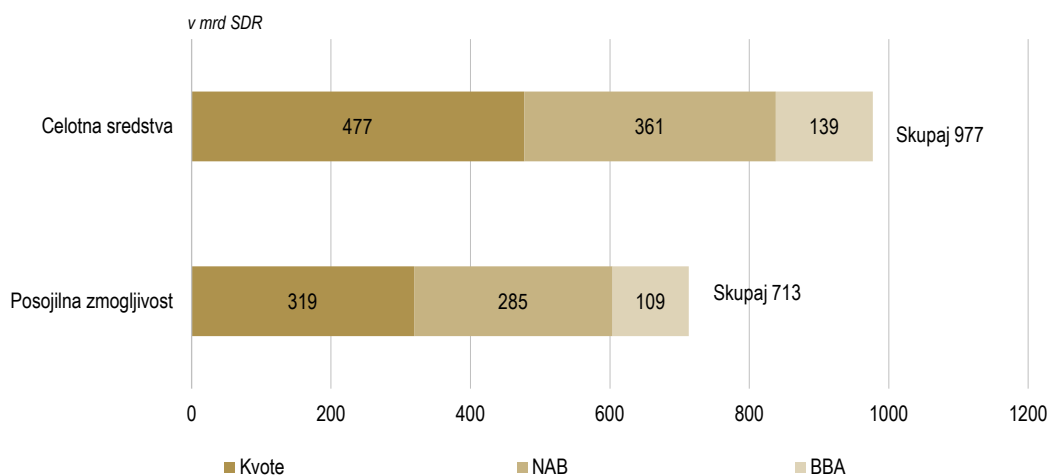
Na Odboru izvršnih direktorjev Slovenijo zastopa izvršni direktor konstituce CEE, v skladu s konstituenčnim sporazumom, ki so ga podpisale sodelujoče države te konstituce. Ta Sloveniji omogoča zastopstvo s svetovalcem v MDS, ki ga imenuje država (več v poglavju 6).

⁸ PISRS, 1993.

Viri sredstev MDS in sodelovanje (Banke) Slovenije

V tem poglavju so predstavljeni ključni redni viri sredstev, s katerimi razpolaga MDS, in sodelovanje (Banke) Slovenije. Redni viri sredstev MDS so združeni na njegovem splošnem računu (v nadaljevanju: *GRA – General Resources Account*; več v podpoglavju 3.1), do katerega lahko dostopajo vse države članice, ki imajo plačilnobilančne potrebe. GRA je napolnjen s sredstvi iz kvot, ki jih vplačajo države članice, in predstavljajo »prvo linijo obrambe« v primeru plačilnobilančnih potreb držav članic. Kvote dopolnjujejo multilateralna posojila držav članic iz aranžmaja NAB (v nadaljevanju: *NAB – New Arrangements to Borrow*) in bilateralna posojila (v nadaljevanju: *BBA – Bilateral Borrowing Agreement*), ki predstavljajo »drugo in tretjo linijo obrambe«. Ta začasno izposojena sredstva omogočajo MDS, da podpira članice ob večjih finančnih potrebah oziroma v času finančne krize (npr. zaradi posledic svetovne finančne in gospodarske krize 2008–2009 je MDS črpal tudi ta sredstva).

Slika 2: Viri sredstev MDS, v mrd SDR

Vir: MDS.

Celotna sredstva, ki jih ima MDS na voljo iz rednih virov, znašajo okoli 977 milijard (mrd) SDR⁹ (oziroma okoli 1,3 bilijona USD). Sredstva iz kvot znašajo 477 mrd SDR, iz aranžmaja NAB okoli 361 mrd SDR, iz BBA pa okoli 139 mrd SDR. Ob upoštevanju potrebnega likvidnostnega blažilca in glede na dejstvo, da MDS pri posojanju sredstev naprej uporabi le sredstva tistih držav, ki imajo močne zunanje pozicije, je za posojanje MDS na voljo okoli 713 mrd SDR (oziroma okoli 1 bilijon USD) (IMF, 2023d).

S posebnim kazalnikom, ki meri prihodnjo posojilno zmogljivost (v nadaljevanju: *FCC – Forward Commitment Capacity*), MDS meri sredstva, ki so na voljo za financiranje novih zavez v naslednjih 12 mesecih. Trenutno so v FCC vključena samo sredstva iz kvot MDS, medtem ko sredstva iz NAB in BBA niso aktivirana. Konec junija 2023 je FCC znašala okoli 147 mrd SDR.¹⁰

V nadaljevanju so predstavljeni trije ključni redni viri sredstev MDS in sodelovanje (Banke) Slovenije.

⁹ SDR so posebne pravice črpanja, katerih vrednost temelji na košarici petih valut – USD, EUR, CNY, JPY in GBP; 1 SDR = 1,330070 USD; preračuni so narejeni na dan 30. junij 2023.

¹⁰ Zbirno poročilo o koriščenju sredstev MDS redno tedensko objavlja na spletnih straneh in je dostopno na: <https://www.imf.org/en/data/imf-finances>.

2.1 Kvote MDS

MDS temelji na kvotah držav članic MDS, ki slednje vplačajo ob včlanitvi v MDS.

Kvota posamezne države članice na splošno odraža njen relativni položaj (moč) v svetovnem gospodarstvu, izražene pa so v SDR, obračunski enoti MDS (več v poglavju 4). Višina kvote posamezne države kaže njeno glasovalno moč v MDS, maksimalno finančno zavezo do MDS (obveznost zagotovitve sredstev), dostop do financiranja MDS (potencialno višino posojila) in tudi delež v splošni alokaciji SDR (na podlagi deleža kvote), če do nje pride. Kvote so temelji finančne in upravljalvske strukture MDS.

Za izračun kvot se uporablja posebna formula, ki vključuje ključne ekonomsko-finančne kazalnike o državi, kot so višina bruto domačega proizvoda (BDP), višina deviznih rezerv in podatki o tekočem računu plačilne bilance, ter ima lahko pomembno vlogo pri prerazporeditvi deležev kvot (glej okvir 1, str. 12).

MDS opravlja revizije kvot v rednih intervalih na vsakih pet let, pri čemer je njegov namen ugotoviti, ali kvote držav članic še vedno odražajo njihov relativni položaj v svetovnem gospodarstvu. Glavni vprašanja, ki jih obravnava vsaka revizija kvot, sta velikost potencialnega povečanja kvot in porazdelitev med države članice MDS. Porazdelitev povečanja kvot omogoča prerazporeditev deležev kvot držav članic MDS, tako da ti odražajo spremembe v njihovih relativnih položajih v svetovnem gospodarstvu, s tem pa tudi spremembo njihove glasovalne moči. Vsakršne spremembe kvot zahtevajo široko soglasje držav članic. V preteklosti so bili ti pregledi večkrat preloženi, so zamujali ali zanje preprosto ni bilo soglasja. Namreč, tudi ko je povečanje kvot dogovorjeno, potrditev predloga zahteva 85-odstotno večino glasov vseh članic.¹¹

Tabela 1: Kvote in glasovalna moč največjih držav članic MDS in Slovenije, junij 2023

	Članica	Mio SDR	Kvota		Glasovalne pravice	
			Delež celote	Število	Delež celote	
1.	ZDA	82.994,2	17,43	831.401	16,50	
2.	Japonska	30.820,5	6,47	309.664	6,14	
3.	Kitajska	30.482,9	6,40	306.288	6,08	
4.	Nemčija	26.634,4	5,59	267.803	5,31	
5.	Združeno kraljestvo	20.155,1	4,23	203.010	4,03	
6.	Francija	20.155,1	4,23	203.010	4,03	
7.	Italija	15.070	3,16	152.159	3,02	
8.	Indija	13.114,4	2,75	132.603	2,63	
9.	Rusija	12.903,7	2,71	130.496	2,59	
10.	Brazilija	11.042	2,32	111.879	2,22	
113.	Slovenija	586,5	0,12	7.324	0,15	

Vir: MDS.

¹¹ ZDA same, kot najmočnejša članica MDS, imajo delež kvot in s tem glasovalne moči, ki presega 15 %, zato so (lahko) večkrat zadrževale spremembe. Prav tako lahko države EU, če glasujejo usklajeno, glede na skupno glasovalno moč vložijo *de facto* veto na predlagano odločitev.

Z včlanitvijo je Slovenija prevzela vse obveznosti in pridobila pravice polnopravne članice MDS, ki izhajajo iz Statuta MDS. Razdelitev imetij in obveznosti nekdanje Jugoslavije do MDS med države naslednice je bila narejena na podlagi izračunov, ki jih MDS tudi drugače uporablja pri določanju velikosti kvot članic ob njihovem vstopu ali kadar sprejme splošno povečanje članskih kvot. Za posamezne države naslednice nekdanje Jugoslavije so bile izračunane njihove individualne kvote, tako da je bil njihov seštevek enak dotedanji članski kvoti nekdanje Jugoslavije po 8. reviziji kvot iz marca 1983 (99 mio SDR za Slovenijo) ter zatem še kvoti, ki bi jo imela SFRJ po 9. reviziji iz junija 1990 (150,5 mio SDR za Slovenijo) (Jerkič, 1993).

Potem ko 10. revizija decembra 1994 ni prinesla povečanja kvot držav članic, je januarja 1999 začela veljati odločitev o 45-odstotnem povečanju kvot v okviru 11. revizije, saj je MDS dobil soglasja ustrezne večine članic. Kvota Slovenije se je iz 150,5 mio SDR povečala na 231,7 mio SDR. Ob zaključku 12. in 13. revizije ni bilo dovolj podpore za povečanje kvot, vseeno pa je MDS, skladno s pobudo držav članic, pozorno spremljal in ocenjeval ustreznost celotnih sredstev MDS, razmišljal o ukrepih za porazdelitev kvot, ki bi odražale razvoj svetovnega gospodarstva, in krepitvi upravljanja MDS. Tako je bilo na podlagi dogovora marca 2011 izvedeno ad hoc povečanje kvot za 54 držav članic (tudi Slovenijo) v višini 20,8 mrd SDR. Kvota Slovenije se je povečala za 43,3 mio SDR na 275 mio SDR. Na podlagi 14. revizije kvot in upravljanja MDS,¹² ki je bila zaključena decembra 2010, začela pa je veljati šele januarja 2016 (potem ko je reforme ratificirala potrebna večina članic MDS), so se podvojila sredstva iz kvot iz 238,5 mrd SDR na današnjih 477 mrd SDR. Štiri hitrorastoče države članice (Brazilija, Indija, Kitajska, Rusija) so od takrat uvrščene med deset članic MDS z največjo glasovalno močjo, poleg ZDA, Japonske in štirih največjih evropskih držav (Francije, Italije, Nemčije in Združenega kraljestva).

Za Slovenijo so zadnje sprejete reforme kvot in upravljanja MDS pomenile povečanje kvote z 275 mio SDR na 586,5 mio SDR. Delež Slovenije znotraj celotne kvote MDS od takrat znaša 0,12.

Naslednja 15. revizija kvot je bila končana februarja 2020, a ni prinesla sprememb oziroma povečanja kvot kljub nadaljnjim pritiskom hitrorastočih držav, ki so v tem času še pridobivale relativno moč v svetovnem gospodarstvu. Z upoštevanjem tega poteka tudi 16. revizija kvot MDS, ki bi morala biti zaključena do decembra 2023. Vsakršna prilagoditev deležev kvot bi morala po pričakovanjih dodatno povečati moč hitrorastočih držav, predvsem Kitajske, v skladu z njihovim relativnim položajem v svetovnem gospodarstvu, če ne bodo ZDA in/ali skupina zahodnih razvitih držav še naprej zavlačevale skoraj neizogibne spremembe upravljanja MDS (De Gregorio et al., 2018).

¹² Zaključek 14. revizije kvot je vključeval zgodovinske in daljnosežne spremembe kvot in upravljanja MDS. Poleg podvojitve kvot držav članic je revizija tudi prerazporedila obsežen delež kvot v korist dinamičnih hitrorastočih držav in držav v razvoju, tako da ti boljše odražajo njihovo relativno moč v svetovnem gospodarstvu.

Za izračun kvot MDS se uporablja posebna formula, s katero se oceni relativen položaj članic v svetovnem gospodarstvu in ima lahko vlogo pri usmerjanju prerazporeditve deležev kvot. Vrzel med dejanskimi deleži kvot (AQS – *Actual quota share*) in izračunanimi deleži kvot (CQS – *Calculated quota share*) se kaže v podzastopanosti oziroma prezastopanosti držav v MDS (MDS uporablja angleški izraz *Out-Of-Lineness* – OOL).

OOL se s časom povečuje in je večja kot ob 14. reviziji kvot iz leta 2010, ko so bile kvote držav nazadnje prilagojene (ob zadrževanju ZDA so reforme kvot in upravljanja MDS začele veljati šele leta 2016). Na podlagi sedanje formule za izračun kvot in zadnjih podatkov Kitajska predstavlja polovico v celotni podzastopanosti med članicami. Med večjimi skupinami držav hitrorastoče in države v razvoju predstavljajo večino v podzastopanosti, medtem ko razvite države predstavljajo večino v prezastopanosti držav. Tudi večina LIC je prezastopana, saj MDS ščiti delež kvot in glasovalno moč najrevnejših držav članic. Na podlagi večje integracije v svetovnem gospodarstvu, ki se kaže prek formule in zadnjih podatkov, hitrorastoče in države v razvoju zahtevajo (še) boljše zastopnost v MDS in s tem več glasovalnih pravic oziroma moči.

Formulo za izračun kvot MDS sestavlja tehtano povprečje štirih spremenljivk: BDP (50 %), odprtost gospodarstva (30 %), gospodarska variabilnost (15 %) in mednarodne rezerve (5 %). Formula vsebuje tudi t. i. kompresijski faktor, ki zmanjšuje disperzijo v izračunanih deležih kvot držav članic. O obstoječi formuli so se dogovorili leta 2008 (IMF, 2008).

$$\text{CQS} = (0,5*Y + 0,3*O + 0,15V + 0,05 R)k$$

CQS – delež izračunane kvote; Y (domači proizvod) – BDP kot kombinacija triletnega povprečja BDP po tržnih cenah in po pariteti kupne moči v razmerju 60 : 40; O (odprtost) – letno povprečje vsote izvoza in uvoza blaga, storitev, dohodkov in transferjev za obdobje petih let; V (variabilnost) – variabilnost tekočih prejemkov in neto kapitalskih tokov; R (rezerve) – 12-mesečno povprečje uradnih rezerv (mednarodne denarne rezerve, SDR, rezervna tranša v MDS in monetarno zlato); k – kompresijski faktor (0,95) naj bi omilil učinke visoke korelacije med spremenljivkami, ki gre v dobro velikih držav.

Kljub več poskusom spremembe formule v okviru rednih revizij kvot (kljub podatkom, ki potrjujejo, da sedanja formula vključuje dinamični razvoj v svetovnem gospodarstvu), soglasje o spremembah formule še ni bilo doseženo. Nobena skupina držav se ni pripravljena odpovedati tistim spremenljivkam, ki so pri izračunu kvote v njeno korist. Pogledi ostajajo nasprotujoči predvsem med tistimi, ki verjamejo, da sedanja formula deluje, tistimi, ki menijo, da jo je treba nekoliko prilagoditi in tistimi, ki menijo, da je potrebna enostavnejša formula z večjo težo BDP, saj bi tako bolje zajela relativen položaj članic v svetovnem gospodarstvu. Glede na majhen delež kvote Slovenije morebitne minimalne prilagoditve sedanje formule kvot ne bi pomenile bistvenih sprememb v zastopanosti Slovenije in njeni glasovalni moči v MDS.

Formula kvot ima lahko pomembno vlogo tudi pri prerazporeditvi deležev kvot. Vendar pa je obseg prilagoditve deležev kvot (moči držav) odvisen tudi od obsega povečanja kvot in od načina, kako so te porazdeljene med državami članicami. Večje povečanje kvot ponuja več prostora za morebitne prilagoditve, vendar ta proces ni samodejen, je stvar dogovora, zanj pa se uporablja več metod. V okviru tekoče 16. revizije kvot je aktualno povečanje kvot, ki bi bile članicam prerazporedjene »proporcionalno« (glede na AQS; ne vpliva na prilagoditev deležev kvot), v morebitni kombinaciji s t. i. ad hoc povečanjem kvot (prerazporeditev kvot določenemu naboru držav po dogovorjenih kriterijih), ki bi obravnavala predvsem omenjeno podzastopnost nekaterih držav, ne pa tudi t. i. selektivno povečanje kvot (glede na CQS; ob uporabi formule), ki bi naslovilo širši nabor podzastopanih držav.

2.2 Aranžma NAB

Aranžma NAB (*New Arrangements to Borrow*) je nabor posojilnih linij, ki ga je MDS sklenil leta 1998 s 26 članicami MDS, ob prenovi in razširitvi NAB leta 2010 pa se je priključilo še 12 novih članic. Danes je v NAB vključenih 38 držav članic (od tega 14 držav članic EU). S sodelovanjem v aranžmaju NAB so se države članice MDS zavezale k pripravljenosti na posojanje dodatnih sredstev MDS, če redni viri sredstev MDS iz kvot ne bi zadoščali. Sredstva iz NAB se lahko aktivirajo samo na predlog generalnega direktorja za vzpostavitev aktivacijskega obdobja črpanja teh sredstev in če se glede aktivacije doseže soglasje držav, ki sodelujejo v NAB in predstavljajo 85 % glasovalne moči. Sredstva iz aranžmaja NAB tako predstavljajo »2. linijo obrambe«.

MDS je leta 2021 odobril reformo posojilne zmožnosti, ki je vključevala podvojitev sredstev NAB in določa novo obdobje veljavnosti teh sredstev do leta 2025, kar je v skladu z običajnim petletnim časovnim okvirom veljavnosti NAB. V tem obdobju (še) ni bilo potrebe za aktivacijo teh sredstev. V skladu z reformo NAB države udeleženke prispevajo skupaj 361 mrd SDR v skupna sredstva MDS (IMF, 2021).

Ob razširitvi NAB leta 2010 in vključitvi novih članic Slovenija ni pristopila, ker v času razširitve za to ni imela ustrezne pravne podlage. Ker tovrstna sredstva ne spadajo niti v redno kvoto MDS niti SDR, ki so bila urejena s takrat veljavnim ZCMDS, je bilo treba sprejeti Zakon o spremembah in dopolnitvah veljavnega ZCMDS, s katerim sta se dosledno ločila obseg in vsebina obveznosti, ki jih imata do MDS Banka Slovenije na eni in država na drugi strani.

2.3 Bilateralni posojilni sporazumi

Zaradi dolgotrajnih postopkov aktivacije aranžmaja NAB so se v letih 2009 in 2010, v luči svetovne finančne in gospodarske krize, kot vmesna rešitev za povečano povpraševanje držav članic po sredstvih MDS sklepali bilateralni posojilni sporazumi (BBA) med MDS in posameznimi državami članicami. Decembra 2011 so finančni ministri EU sklenili, da se bo še dodatno okrepila posojilna zmožnost MDS s povečanjem prispevkov držav evrskega območja v okviru BBA. Ti sporazumi so bili potem večkrat podaljšani, obnovljeni ali pa so bili sklenjeni novi. Marca 2020 je začel veljati nov paket BBA s skupno 42 udeleženkami v skupnem znesku 139 mrd SDR, in sicer do konca leta 2023, ko se lahko podaljšajo še za eno leto. S podaljšanjem BBA bi se MDS izognil precejšnjemu zmanjšanju celotne posojilne zmogljivosti MDS, prav tako bi sodelujoče države s podaljšanjem sporazumov za dodatno leto pomagale premostiti vprašanje zadostne posojilne zmogljivosti MDS, dokler ne bo znan rezultat 16. revizije kvot, ki bi morala biti zaključena do decembra 2023.

Gre za začasna sredstva, za katera se država udeleženka zaveže, da jih bo dala na voljo MDS v obliki posojila, vendar pa bi se v skladu s sporazumom črpala le v primeru, da bi FCC padla pod 100 mrd SDR (aktivacijski prag) in bi bila hkrati porabljena vsa sredstva iz NAB ter bi bilo o tem doseženo soglasje držav, ki sodelujejo v BBA in predstavljajo 85 % glasovalne moči. Skladno z razpoložljivimi sredstvi MDS se ocenjuje, da MDS med trajanjem novih sporazumov sredstev iz BBA ne bo črpal. Na tej podlagi predstavljajo »3. linijo obrambe« v primeru večje svetovne krize in posledičnih potreb držav članic MDS.

Sporazume BBA je z MDS podpisala večina držav EU, z Banko Slovenije pa je bil prvi sporazum podpisan septembra 2010. Znesek BBA za Slovenijo je znašal

280 mio EUR in je bil določen v skladu z deležem kvote v MDS.¹³ Drugi BBA med Banko Slovenije in MDS je začel veljati oktobra 2013. Po predlagani razdelitvi na podlagi novih deležev kvot (po reformi iz leta 2010) je bil za Slovenijo predviden okvir novega BBA v višini 910 mio EUR. Tretji BBA med Banko Slovenije in MDS je stopil v veljavo decembra 2020. V začetku je ohranjal enak posojilni okvir kot v prejšnjem sporazumu (910 mio EUR), v skladu z novo določbo pa se je okvir za posojilo avtomatsko zmanjšal na 392 mio EUR, potem ko je januarja 2021 začela veljati podvojitev sredstev v okviru NAB. Velja do konca leta 2023 z možnostjo podaljšanja še za eno leto.

Pričakuje se, da bo MDS ob prenehanju veljavnosti sporazumov BBA, ta sredstva nadomestil s povečanjem sredstev iz naslova kvot, s čimer bi MDS okrepil temelje svoje finančne strukture oziroma zmanjšal odvisnost institucije od začasno izposojenih virov sredstev.

¹³ K črpanju sredstev iz 1. BBA je bila Banka Slovenije, v luči krize v EU, v obdobju 2010–13 pozvana devetkrat, skupen obseg črpanj pa je znašal 37,6 mio SDR; sredstva iz BBA je MDS v celoti povrnil oktobra 2016. Črpanj v okviru 2. in 3. BBA zaradi zadostnih razpoložljivih sredstev MDS ni bilo.

Programi pomoči MDS in vloga (Banke) Slovenije

MDS uporablja sredstva, predstavljena v prejšnjem poglavju, za nudenje finančne pomoči državam članicam pri obravnavanju njihovih plačilnobilančnih težav ali za blažitev učinka prilagoditve na različne šoke. Tako si države lahko ustvarijo manevrski prostor pri izvajanju politik, ki ponovno vzpostavljajo gospodarsko stabilnost in rast. MDS zagotavlja tudi preventivno financiranje za preprečevanje kriz v posameznih državah. Programi pomoči se pregledujejo in nadgrajujejo, navadno z vsako večjo krizo, s čimer želi MDS zadovoljiti spreminjajoče se potrebe držav (IMF, 2023e).

Poleg programov pomoči, ki se zagotavljajo prek GRA (*po tržni obrestni meri*), MDS zagotavlja tudi črpanje ugodnih posojil iz Sklada za zmanjševanje revščine in zagotavljanje rasti (v nadaljevanju: *PRGT – Poverty Reduction and Growth Trust; trenutno po ničelni obrestni meri*), ki se upravlja ločeno ter je prilagojen raznolikosti in potrebam držav z nizkimi dohodki (LIC). Poleg sklada PRGT je bil v letu 2022 vzpostavljen nov sklad Sklad za odpornost in trajnost (v nadaljevanju: *RST – Resilience and Sustainability Trust*), ki ponuja dolgoročno financiranje širšemu krogu najbolj ranljivih držav, in sicer državam z nizkimi dohodki in tudi ranljivim državam s srednjimi dohodki, ki si prizadevajo za krepitev odpornosti proti zunanjim šokom (*po dostopnih obrestnih merah*). Odobritev posameznega programa je odvisna od presoje Odbora izvršnih direktorjev in od zaveze članice, da bo sprejela ukrepe za odpravo vzrokov plačilnega neravnovesja.

3.1 Programi pomoči iz rednih virov posojil – sredstva na splošnem računu MDS

Splošni račun MDS (GRA) je glavni račun MDS ter upravlja daleč največji delež transakcij med MDS in njegovimi članicami. Sestavljajo ga sredstva, ki so jih vplačale države članice v obliki kvot. Kot že omenjeno, delež kvot držav članic določa med drugim tudi dostop do financiranja oziroma višino pomoči, ki jo članica lahko pridobi od MDS. Večja je kvota posamezne države članice, večji ima dostop do sredstev MDS.

Vse države članice MDS so upravičene dostopati do programov pomoči iz GRA v okviru politik posojilnih tranš. Te je pomembno ločiti od *rezervne tranše*. Rezervna tranša je razlika med celotno vplačano kvoto posamezne države in njenimi obveznostmi v domači valuti do MDS. V primeru plačilnobilančnih težav lahko država kadar koli in brez kakršnih koli pogojev črpa celoten znesek rezervne tranše. Črpanje rezervne tranše torej ne pomeni obveznosti vračila sredstev MDS (IMF, 2023f).

V okviru politik posojilnih tranš so programi pomoči iz GRA na voljo v štirih obročih (tranšah), vsak v vrednosti 25 % kvote države, katerih izplačilo je povezano s tem, ali država posojilojemalka upošteva določene gospodarske in finančne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni pred sprostitvijo naslednje tranše. Ti pogoji so dogovorjeni z državo članico v skladu s specifičnim programom pomoči, črpana sredstva pa morajo biti vrnjena v največ desetih letih (odvisno od posameznega aranžmaja). Prva posojilna tranša predstavlja uporabo 25 % kvote države, država pa mora ob črpanju predložiti verodostojen program ukrepov pod dokaj liberalnimi pogoji (nizka stopnja pogojevanja). Za črpanje preostalih treh višjih posojilnih tranš (*upper Credit Tranches*), katerih vrednost je prav tako enaka 25 % kvote države, mora država predložiti natančno specificiran

program ukrepov politik, ki so usklajene z MDS in jasno utemeljujejo, da bodo plačilno-bilančne težave odpravljene v razumnem obdobju (visoka stopnja pogojevanja).

V okviru GRA so na voljo naslednji aranžmaji¹⁴ za črpanje sredstev:

- **Stand-By Arrangement (SBA):** zgodovinsko je bila večina pomoči MDS za razvita in hitrorastoča gospodarstva, ki so se znašla v težavah, zagotovljena prek aranžmajev SBA, ki se uporabljajo za reševanje kratkoročnih ali morebitnih težav s plačilno bilanco. Črpanje sredstev v okviru SBA je povezano z visokim pogojevanjem. SBA je bil leta 2009 nadgrajen skupaj s širšim naborom posojilnih instrumentov MDS, zato da postane bolj prilagodljiv in odziven na potrebe držav članic. Sredstva, ki se črpajo, je treba vrniti v 3 do 5 letih.
- **Extended Fund Facility (EFF):** vzpostavljen je bil za zagotavljanje pomoči državam članicam, ki se soočajo z resnimi plačilnimi neravnovesji zaradi strukturnih ovir ali počasne rasti in šibke plačilnobilančne pozicije. Podobno kot SBA je tudi črpanje sredstev EFF povezano z visokim pogojevanjem. V primerjavi s SBA EFF vključuje daljši program – za pomoč državam pri izvajanju srednjeročnih strukturnih reform – in daljše obdobje odplačevanja. Sredstva, ki se črpajo, je treba vrniti v 4,5 do 10 letih.
- **Rapid Financing Instrument (RFI):** zagotavlja hitro finančno pomoč, ki je na voljo vsem upravičenim državam članicam MDS, ki se soočajo z nujnimi plačilnobilančnimi potrebami. Zasnovan je za razmere, v katerih celovit gospodarski program ni nujen zaradi prehodne in omejene narave potreb ali ni izvedljiv zaradi različnih omejitev države pri implementaciji. Sredstva, ki se črpajo, je treba vrniti v 3 do 5 letih.
- **Flexible Credit Line (FCL):** je bil vzpostavljen za obravnavanje povpraševanja po posojilih za preprečevanje in blažitev kriz za države članice z zdravimi gospodarskimi temelji in njihovo zgodovino gospodarske uspešnosti. Kvalificirane države lahko kadar koli (fleksibilnost) črpajo sredstva v vnaprej določenem obdobju ali ga obravnavajo kot previdnostni instrument. Če se država odloči črpati sredstva iz FCL, jih mora vrniti v 3 do 5 letih.
- **Precautionary and Liquidity Line (PLL):** je bil vzpostavljen za obravnavanje povpraševanja po likvidnostnih sredstvih držav članic z zdravimi gospodarskimi temelji, vendar z nekaterimi preostalimi šibkostmi gospodarstva, ki jim preprečujejo uporabo FCL. Pogoji vračila so enaki kot pri FCL.
- **Short term Liquidity Line (SLL):** je bil vzpostavljen leta 2020 kot del odziva na pandemijo covid-19 sredi povečane svetovne negotovosti in povpraševanja po likvidnosti po začetku pandemije. Oblikovan je kot likvidnostna zaščita za članice z zelo močnimi gospodarskimi temelji, ki se soočajo s potencialnimi, zmernimi, kratkoročnimi likvidnostnimi potrebami zaradi zunanjih šokov, ki povzročajo težave v plačilni bilanci. Pogoji vračila so enaki kot pri FCL.

Ob upoštevanju obravnavanja plačilnobilančnih potreb držav članic MDS, za blaženje posledic epidemije covid-19 in v podporo državam, ki so (bile) destabilizirane zaradi gospodarskega in finančnega vpliva agresije Ruske federacije na Ukrajino, je MDS dodatno okrepil instrumente za črpanje sredstev. Med drugim je začasno dvignil omejitve za dostop do sredstev MDS in vzpostavil začasni okvir za pomoč, usmerjen v blažitev učinkov prehranske krize (*Food Shock Window*).

Države članice lahko MDS zaprosijo tudi za nefinančno pomoč. Instrument *Policy Coordination Instrument (PCI)* ponuja tesnejši dialog in podporo politik s strani MDS,

¹⁴ Aranžma je sklep Odbora izvršnih direktorjev, ki državi članici daje zagotovilo, da je MDS v določenem obdobju in do določenega zneska pripravljen zagotoviti sredstva državi članici v skladu s pogoji finančnega instrumenta.

kar državam omogoča, da izrazijo zavezanost k reformam in tako spodbudijo financiranje iz drugih virov. Nefinančna pomoč je državam na voljo tudi v okviru instrumenta *Staff Monitored Program (SMP)*. Gre za neformalni sporazum med državo članico in osebjem MDS o spremljanju njenega gospodarskega programa. Ker so sporazumi neformalni, ne vključujejo odobritve Odbora izvršnih direktorjev MDS. Po navadi se SMP uporabi, ko država še ni zmožna implementirati določenega programa pomoči MDS (npr. zaradi prešibke institucionalne zmogljivosti, domače nestabilnosti ali premalo zagotovil za financiranje). Od septembra 2022 lahko Odbor izvršnih direktorjev oceni tudi trdnost gospodarskih politik države za doseganje ciljev in spremljanje izvajanja gospodarskega programa prek instrumenta *Program Monitoring with Board involvement (PMB)*.

Okvir 2: Načrt finančnih transakcij (FTP – Financial Transaction Plan) in vloga Banke Slovenije

Načrt finančnih transakcij (v nadaljevanju: *FTP – Financial Transaction Plan*) je mehanizem, prek katerega MDS s pomočjo nekaterih svojih držav članic (tudi Slovenije) izvaja operacije posojanja in odplačevanja sredstev za programe pomoči s splošnega računa (GRA). V FTP so opisana vodilna načela za izbor držav članic, ki bodo sodelovale v transakcijah na podlagi FTP, in metoda, ki se uporablja za določitev prispevka vsake članice. V njem so obravnavani tudi nekateri ključni operativni vidiki transakcij MDS (IMF, 2022b).

Način sodelovanja v FTP je opredeljen v Statutu MDS. Odbor izvršnih direktorjev MDS za vsako polletno obdobje potrdi seznam držav in zneske predvidenega sodelovanja v FTP v posameznem obdobju. Izbira države članice MDS za vključitev v FTP temelji na presoji Odbora izvršnih direktorjev, ali je stanje v bilanci države in njenih rezervah dovolj stabilno. Dokončna odločitev je posledica presoje in ne temelji na standardnih indikatorjih, saj se okoliščine držav, vključno s potrebo po rezervah, precej razlikujejo.

Trenutno v FTP sodeluje 52 držav, ki jih je MDS prepoznal kot države s stabilnimi zunanjskimi pozicijami. V FTP je glede na predvidena črpanja sredstev MDS iz GRA za programe pomoči in vračila s strani posojilodajalk določena višina sredstev, ki naj bi jih MDS potreboval v transakcijah v naslednjem polletju. Limit, do katere višine lahko MDS pozove državo članico, je formalno določen, to je do višine njene kvote. Interna operativna pravila MDS določajo poziv do višine 90 % kvote. Vseeno se do zdaj še nikoli ni zgodilo, da bi MDS pozival države članice za prispevke do limita.

Cilj mehanizma je proporcionalna uporaba valut. Transakcije, ki zajemajo plan vračila posojil, je mogoče razmeroma točno načrtovati, medtem ko je glede na sedanje razmere in potrebe posameznih držav težje načrtovati plan koriščenja na novo odobrenih posojil. Za nakazila članicam MDS se v okviru FTP uporabljajo valute držav članic in tudi SDR. Vračila posojil se prejemajo samo v valutah držav članic in ne v SDR. Predviden obseg SDR, ki jih bodo za posojila črpale posamezne članice FTP, je odvisen od skupnih imetij SDR, pričakovanih prilivov in odlivov v naslednjem obdobju in od dolgoročne ciljne ravni SDR imetij, ki jo določi Odbor izvršnih direktorjev. Ko je določen način financiranja, MDS razdeli vsoto, ki je potrebna za posojanje, med države posojilodajalke, tako da država, ki posojilo jemlje ali ga vrača MDS, sodeluje s čim manj posojilodajalkami, odvisno od višine transakcije.

Sodelovanje države pri financiranju posojila MDS se odraža v spremembi sestave njenih mednarodnih denarnih rezerv. Transakcije MDS navadno vključujejo zmanjšanje imetij članice posojilodajalke, ki se v celoti izravna s povečanjem njene pozicije v MDS (rezervne tranše). Rezervna tranša je del mednarodnih denarnih rezerv članice, ker pomeni likvidno terjatev do MDS, ki prinaša tržni donos, in se lahko črpa na zahtevo v primeru plačilnobilančnih potreb.

Slovenija je v FTP vključena od leta 1998, ki se je sicer tedaj imenoval »operativni proračun« (*Operational Budget*). Sodelovanje v FTP se odraža v rezervni tranši Slovenije. V letih od začetka finančne krize 2008–2009, ko je več držav zaprosilo za pomoč MDS, se je rezervna tranša Slovenije večinoma povečevala, saj je bila večina transakcij, v katere je bila vključena Slovenija, povezana z nakazili sredstev MDS. V zadnjih letih je Slovenija na podlagi vračil posojil držav, ki so koristile finančno pomoč MDS, prejela vračila sredstev iz FTP, ki so zmanjšala rezervno tranšo.

Tako Banka Slovenije sodeluje v operacijah GRA oziroma v programih pomoči MDS. V skladu z ZCMDS Banka Slovenije zagotovi sredstva za sodelovanje v FTP, država pa ji povrne 50 % pri tem nastalih stroškov.

3.2 Programi pomoči za najbolj ranljive države – sklad PRGT

Poleg dostopa do rednih virov posojil iz splošnega računa MDS (GRA), ki so državam članicam na voljo brez posebnih ugodnosti (*non-concessional financial support*), MDS zagotavlja tudi ugodna posojila (*concessional financial support*) najbolj ranljivim državam članicam prek sklada PRGT. Ta posojila so bolj prilagojena različnim težavam in potrebam držav LIC oziroma najbolj revnih držav članic MDS (IMF, 2023g). Upravičenost držav do uporabe sredstev iz PRGT je določena s sistemom, ki temelji na pravilih in na dvoletnih pregledih. Za države s sorazmerno višjimi ravnmi dohodka na prebivalca se na splošno domneva, da bodo uporabile kombinacijo financiranja iz PRGT in GRA.

PRGT je finančno ločen od GRA (ne črpa sredstev iz kvot), vseeno pa ohranja številne vidike posojil iz GRA, vključno z uporabo politike pogojevanja za posojanje sredstev in največjo zapadlostjo posojil 10 let. PRGT ima naslednje (tri) instrumente za črpanje ugodnih posojil s strani upravičenih držav LIC:¹⁵

- **Extended Credit Facility (ECF):** zagotavlja finančno pomoč državam, ki imajo dolgotrajne težave s plačilno bilanco. ECF podpira gospodarske programe držav, katerih cilj je prehod na stabilen in vzdržen makroekonomski položaj, skladen z močnim in trajnim zmanjšanjem revščine in rastjo. Financiranje v okviru ECF je zagotovljeno po ničelni obrestni meri, z odlogom plačila 5,5 leta in končno zapadlostjo 10 let.
- **Standby Credit Facility (SCF):** zagotavlja financiranje LIC, ki so dosegle na splošno vzdržen makroekonomski položaj, ki pa se lahko soočajo z občasnimi, kratkoročnimi potrebami po financiranju, ki so jih povzročili domači ali zunanji šoki. Upravičena država lahko ta sredstva obravnava kot previdnostna, ne da bi jih črpala. Financiranje v okviru SCF je zagotovljeno po ničelni obrestni meri, z odlogom plačila 4 let in končno zapadlostjo 8 let.
- **Rapid Credit Facility (RCF):** zagotavlja hitro in ugodno finančno pomoč državam LIC, ki se soočajo z nujnimi plačilnobilančnimi potrebami, brez naknadnih pogojev, kjer celovit gospodarski program ni niti potreben niti izvedljiv. Financiranje v okviru

¹⁵ Teh je 70; na dan 30. junij 2023; dostopno na: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/dsa/dsalist.pdf>.

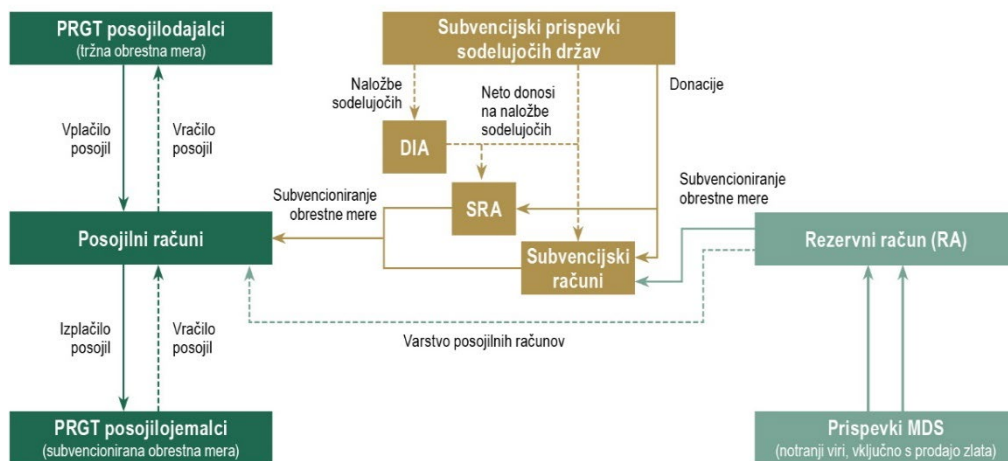
RCF je zagotovljeno po ničelni obrestni meri, z odlogom plačila 5,5 leta in končno zapadlostjo 10 let.

Ugodno financiranje MDS prek sklada PRGT je zasnovano tako, da je samovzdržno, na podlagi finančnega modela, ki se zanaša na posojila držav članic in njihove donacije, ter generira zadostne naložbene donose za subvencioniranje posojil z ničelnimi obrestnimi merami. Za zagotavljanje ugodnega financiranja si MDS izposoja sredstva od držav članic, s katerimi ima sklenjene posojilne pogodbe, pri čemer jim za ta posojila plačuje obrestno mero. Ta sredstva MDS posoja naprej državam LIC po ničelni obrestni meri, kar ustvarja »subvencijske stroške«. Ti se pokrivajo s subvencijami oziroma donacijami držav članic. Obsežno črpanje sredstev iz PRGT v letih po pandemiji samodejno povečuje pritisk na vzdržnost sklada, zaradi česar je bil MDS prisiljen razvite države članice pozvati h krepitvi predvsem subvencijskih sredstev. Dodatna možnost za krepitev PRGT so interni viri MDS, kot je prodaja zlata, ki ga hrani MDS, vendar pa je ta proces zaradi različnih omejitev precej dolgotrajen.¹⁶

Finančna struktura PRGT je sestavljena iz več računov, ki omogočajo MDS dodeljevanje izposojenih sredstev in donacij ter pretok sredstev PRGT (IMF, 2022c):

- posojilni računi (*Loan accounts*) se uporabljajo za kanaliziranje sredstev, izposojenih od posameznih držav članic in institucij;
- subvencijski računi (*Subsidy accounts*) zbirajo sredstva za subvencioniranje PRGT, ki so sestavljena iz donacij in donosnosti naložb MDS; vključuje splošne subvencijske račune, račun za subvencijsko rezervo (*SRA – Subsidy Reserve account*) ter depozitni in subvencijski račun (*DIA – Deposit and Investment account*);
- rezervni račun (*RA – Reserve account*) vključuje prispevke MDS s posebnega računa, ki izhajajo iz prodaje zlata, kar zagotavlja varnost sodelujočim državam posojilodajalkam, hkrati pa ustvarja prihodke od naložb zlata, ki se lahko uporabijo za financiranje PRGT.

Slika 3: Finančna struktura in tok sredstev v skladu PRGT

Vir: MDS.

Države LIC lahko zaprosijo tudi za nefinančno pomoč v okviru instrumenta *Policy Support Instrument (PSI)*, na podlagi katerega MDS ponuja svetovanje in priporočila

¹⁶ Statut MDS omogoča prodajo zlata, ki ga hrani MDS, po prevladujočih tržnih cenah, vendar bi prodaja v prvi fazi zahtevala presojo potrebne velikosti sredstev PRGT in s tem obsega prodaje zlata; potrditev predloga bi zahtevala 85 % večino glasov vseh članic.

državam LIC, ki so večinoma v stabilnem makroekonomskem položaju in zato ne potrebujejo finančne pomoči MDS. PSI lahko pospeši dostop držav do instrumenta SCF, če bi bil ta potreben.

3.3 Programi pomoči za najbolj ranljive države – sklad RST

Izzivi in posledice pandemije covid-19, ruske agresije na Ukrajino in dolgoročne strukturne težave ovirajo plačilnobilančno stabilnost ter tudi odporno in trajno rast, predvsem državam z nizkimi dohodki in tudi ranljivim državam s srednjimi dohodki. Na tej podlagi je MDS aprila 2022 potrdil vzpostavitev novega sklada za odpornost in trajnost (RST). RST dopolnjuje programe pomoči iz GRA in PRGT ter zagotavlja dolgoročno financiranje za države članice MDS za njihovo spopadanje s strukturnimi izzivi, kot so podnebne spremembe in pripravljenost na pandemije, ki pomenijo tveganja za njihovo prihodnjo plačilnobilančno stabilnost. Sčasoma bi MDS tako financiral še nekatere druge izzive (IMF, 2023h). Ocenjuje se, da sta pri tovrstnem financiranju ključnega pomena sodelovanje in koordinacija med vsemi institucijami, ki se ukvarjajo z omenjenimi strukturnimi izzivi, da bi izkoristili njihovo strokovno znanje in izkušnje na teh področjih ter da hkrati ne bi prihajalo do prekrivanja njihovih mandatov in odgovornosti.

Finančni model RST temelji na posojilih držav članic in je na splošno podoben PRGT. Sredstva v sklad prostovoljno mobilizirajo članice z močnimi zunanji položaji, ki želijo svoje SDR ali valute kanalizirati v podporo ranljivim državam. Za razliko od PRGT je do črpanja sredstev iz RST upravičenih več držav – skoraj tri četrtine (143) od vseh 190 držav članic, vključno z vsemi PRGT-upravičenimi državami (70).

Sredstva iz RST financirajo programe, ki jih podpira MDS, in sicer v okviru instrumenta *RSF (Resilience and Sustainability Facility)*. Namen RSF je zagotoviti cenovno dostopno dolgoročno financiranje za krepitev odpornosti in vzdržnosti članic ter prispevati k prihodnji stabilnosti plačilne bilance. Glede na dosedanje povpraševanje držav članic posojila iz RSF za zdaj predvsem podpirajo ukrepe za boj proti podnebnim spremembam. Financiranje je zagotovljeno s 5,5-letnim odlogom plačila glavnice in končno zapadlostjo 20 let. Posojilojemalke plačujejo cenovno ugodno obrestno mero s skromno maržo nad trimesečno obrestno mero SDR. Večplastna struktura obresti razlikuje pogoje financiranja med skupinami držav, pri čemer imajo države LIC najugodnejše pogoje izposojanja sredstev.

Čeprav RST predstavlja dodatni kanal za pomoč najbolj ranljivim državam članicam MDS, se njegova operacionalizacija sooča z nekaterimi pomisleki, da presega mandat MDS, saj naj bi se ta z njim preveč odmaknil od jedrnih dejavnosti. Zagotavljanje cenovno dostopnega financiranja za reševanje dolgoročnih izzivov, kot so podnebne spremembe in pripravljenost na pandemije, naj ne bi bil mandat MDS, temveč drugih nadnacionalnih institucij, med njimi zlasti SB (Holzmann, 2023).

V luči pozivov MDS k polnitvi skladov PRGT in RST ter prizadevanj EU za solidarnost pri podpori najbolj ranljivim državam je v duhu pravične delitve bremen med vsemi članicami MDS mogoče pričakovati tudi sodelovanje Slovenije s prispevkom v PRGT in/ali RST.

3.4 Finančna pomoč za visoko zadolžene države

MDS in SB sta leta 1996 zagnala pobudo za zelo zadolžene revne države (HIPC), s ciljem zagotoviti, da najrevnejše države ne bodo preobremenjene z neobvladljivimi ali nevzdržnimi dolgovi. Leta 2005 je bila HIPC dopolnjena s pobudo za večstranski odpis

dolgov (v nadaljevanju: *MDRI – Multilateral Debt Relief Initiative*), ki mogoča 100-odstotni odpis dolgov, upravičenih za oprostitev s strani treh institucij – MDS, SB in Afriškega razvojnega sklada (ADF), za tiste države, ki zaključujejo proces pobude HIPC (IMF, 2023i).

Da bi se država kvalificirala za lajšanje oziroma odpis dolga v okviru HIPC ali MDRI, mora izpolnjevati stroge pogoje, se zavezati k zmanjšanju revščine s spremembami politik in pokazati dobre rezultate v daljšem časovnem obdobju. Na tej podlagi v začetni fazi MDS in SB zagotovita začasno lajšanje dolga, ko država izpolni svoje obveznosti, pa se zagotovi popoln odpis dolga.

Lajšanje oziroma odpis dolga najrevnejšim državam omogoča sprostitev sredstev, ki jih te države nato uporabijo za krepitev socialnega varstva, zmanjšanje dolžniških obveznosti ali izboljšanje upravljanja dolga. Poleg tega države članice, ki ne morejo odplačevati dolžniških obveznosti do MDS, tudi ne morejo koristiti njegovih programov pomoči v okviru GRA, PRGT ali RST.

Finančna pomoč za Liberijo, Somalijo in Sudan

Liberija, Somalija in Sudan so bili zadnji primeri držav, ki so se že dlje soočale z dolgotrajno nezmožnostjo odplačila dolga oziroma so že leta zamujale s poplačilom dolžniških obveznosti. Ker so bile te države izključene iz ocen stroškov lajšanja oziroma odpisa dolga v okviru HIPC in MDRI, je moral MDS mobilizirati dodatna sredstva, preden je lahko nadaljeval odpis njihovih zapadlih obveznosti in odpis dolga za te države v okviru pobude HIPC.

MDS je tako za Liberijo, Somalijo in Sudan ločeno sprejel finančne pakete, ki so tem državam omogočile poravnavo njihovih zapadlih obveznosti, s tem pa so bile upravičene do odpisa dolga mednarodnih finančnih institucij v okviru pobud HIPC in MDRI. Vsak posamezni finančni paket se je opiral na sodelovanje držav članic MDS, ki so omogočile uporabo svojih prispevkov, ki so se skozi pretekla leta vplačevala na dva posebna računa pri MDS¹⁷, manjkajoča sredstva pa so zagotovile nekatere države članice skupine G7. V skladu z dogovorom je MDS vsem državam članicam, ki so prispevale sredstva na omenjena posebna računa, ta sredstva sprostil in jih v drugem koraku zaprosil, naj jih namenijo kot njihov prispevek za ureditev zunanjega dolga teh držav.

Tako Banka Slovenije kot Ministrstvo za finance RS sta podprli sodelovanje z deležem Slovenije pri odpisu dolga MDS za vsako obravnavano državo. S prispevki vseh sodelujočih držav pri odpisu dolga so te države dobile priložnost, da ponovno zaženejo svoja gospodarstva in začnejo zmanjševati revščino. Ta globalna pobuda je pokazala še en primer sodelovanja in solidarnosti med državami članicami MDS, tudi Slovenije, ter hkrati prepoznala prizadevanja obravnavanih držav h krepitvi makroekonomske stabilnosti in vzpostavitvi politik za zmanjševanje revščine ter finančnih reform v zelo zahtevnih političnih in gospodarskih razmerah.

¹⁷ Gre za mehanizem delitve bremen (burden sharing), ki obstaja od druge polovice 80-ih. Dva računa, Special Contingent Account-a (SCA-1) in Deferred Charges Account (DCA), sta se napajala iz malenkostnega pribitka na obresti pri odplačilu MDS-ovih posojil in iz malenkostnega odbitka pri obrestih na plasirana sredstva članic (tistih, ki sodelujejo v FTP). SCA-1 predstavlja rezervo za primer, da katera od posojiljemalk MDS ne bi mogla odplačati glavnice, DCA pa rezervo za primer, ko posojiljemalka ne bi mogla plačati obresti (IMF, 2001). Potem ko je MDS uporabil vsa sredstva s teh dveh računov za omenjene države, je bilo dogovorjeno, da se računa za zdaj ohranita z ničelnim stanjem.

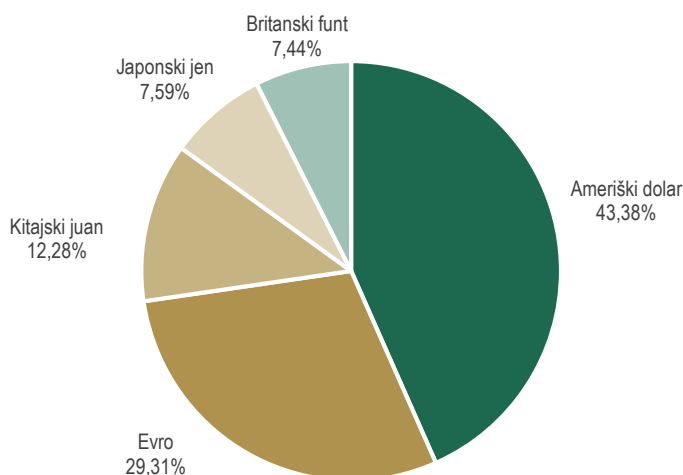
V tem poglavju so predstavljeni SDR, in sicer tako, da se pojasnita vloga mehanizma alokacije SDR ter njihova uporaba za transakcije in operacije MDS, v katere je vpeta tudi Slovenija oziroma Banka Slovenije kot njen fiskalni agent.

SDR so mednarodna rezervna sredstva, ki jih je ustvaril MDS leta 1969 z namenom dopolniti obstoječa rezervna sredstva držav članic. Osnovna ideja uvedbe imetij SDR je bila, da bi mednarodne denarne rezerve naraščale skladno z mednarodno menjavo (Kim, 2006). Alocirana so vsem državam članicam, ki sodelujejo v operacijah t. i. Oddelka SDR (*SDR Department*). Njegova vrednost rezervnega sredstva izhaja iz zavez držav članic, da jih hranijo kot imetja na svojih računih SDR, jih sprejemajo ter izpolnjujejo različne obveznosti, povezane z njihovo naravo rezervnega sredstva (IMF, 2023j).

SDR torej niso denar v klasičnem smislu, ker jih ni mogoče uporabiti za nakup stvari. SDR tudi ni valuta, ne terjatev do MDS, temveč je potencialna terjatev do konvertibilnih valut članic MDS, če se uporabijo za plačilo obveznosti do tujine.¹⁸ Če jih želijo države uporabiti, jih lahko tudi zamenjajo za konvertibilne valute z drugo članico, ki je pripravljena svoja imetja SDR povečati (Jerkič, 1993), kar je mogoče prek trga SDR oziroma sporazumov o prostovoljnem nakupu in prodaji SDR (več v podpoglavju 4.2).

Vrednost SDR je določena na podlagi tržnih menjalnih tečajev petih najpomembnejših valut, ki so vključene v košarico SDR: ameriški dolar, japonski jen, evro, britanski funt in kitajski juan. Slednjega je MDS oktobra 2016 dodal h košarici SDR, kar je bil pomemben mejnik pri integraciji kitajskega gospodarstva v globalni finančni sistem. MDS dnevno določa vrednost SDR¹⁹, košarica vrednotenja pa se pregleda in prilagodi vsakih pet let.

Slika 4: Sestava košarice SDR, v deležih

Vir: MDS.

¹⁸ Pri tem je z vidika nacionalnih centralnih bank EU pomembno spoštovanje načela prepovedi monetarnega financiranja. Namreč, financiranje obveznosti države do MDS s strani NCB-jev je skladno s prepovedjo monetarnega financiranja samo, če ima za posledico vzpostavitev tuje terjatve, ki ima vse značilnosti rezervnega sredstva. Relevantna pravna podlaga je člen 123 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člen 7 Uredbe Sveta (ES) št. 3603/93.

¹⁹ Dnevno vrednost SDR in menjalni tečaj MDS objavlja na svojih spletnih straneh, dostopnih na: https://www.imf.org/external/np/fin/data/param_rms_mth.aspx.

SDR lahko hranijo in uporabljajo le države članice, ki sodelujejo v Oddelku SDR, MDS in uradni subjekti, ki jih kot »druge imetnike« SDR (*prescribed holders*) določi MDS. SDR se obračunajo po tržni obrestni meri, ki se določi vsak teden.

S tem ko je Slovenija postala članica MDS, je postala tudi udeleženka Oddelka SDR. Od nekdanje Jugoslavije je prevzela del njenih skupnih obveznosti do MDS v višini 25,4 mio SDR, skupaj z imetji zlata, deviz in rezervnih pozicij v MDS. Čeprav članstvo v Oddelku SDR ni obvezno za članice MDS, so trenutno vse članice MDS hkrati tudi članice Oddelka SDR.

Banka Slovenije kot fiskalni agent Slovenije imetja SDR uporablja predvsem za plačevanje obveznosti do MDS – vplačila dela povečane kvote Slovenije pri MDS (v primeru povečanj kvot MDS na podlagi rednih revizij kvot se 25 % vplačila kvote vplača s sredstvi deviznih rezerv, običajno s SDR) ter v rednih transakcijah in operacijah MDS, v katere je vključena.

4.1 Alokacija SDR

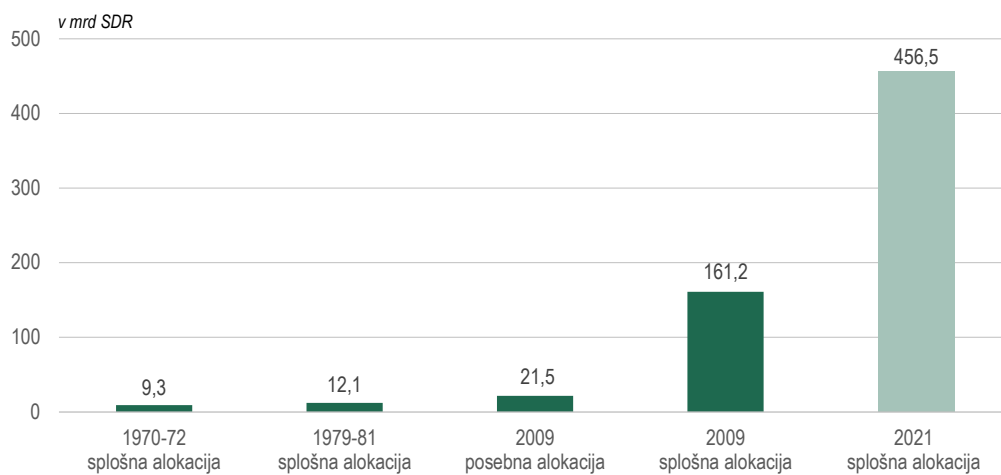
MDS je v skladu z njegovim statutom pristojen za ustvarjanje brezpogojne likvidnosti v mednarodnem denarnem sistemu, in sicer s t. i. splošnimi alokacijami SDR članicam, ki sodelujejo v Oddelku SDR, sorazmerno z njihovimi kvotami v MDS. S splošnimi alokacijami si MDS s soglasjem članic prizadeva zadovoljiti dolgoročne svetovne potrebe po dopolnitvi obstoječih rezervnih imetij na način, ki spodbuja doseganje njegovih glavnih ciljev ter preprečuje gospodarsko stagnacijo in deflacijo in tudi presežno povpraševanje in inflacijo v svetu (IMF, 2020).

Alokacija SDR je torej način za dopolnitev mednarodnih denarnih rezerv držav članic MDS, kar članicam omogoča, da zmanjšajo svojo odvisnost od dražjega domačega ali zunanjega zadolževanja. Do zdaj so bile izvedene štiri splošne alokacije SDR. Prva v obdobju 1970/72 v višini 9,3 mrd SDR, druga v obdobju 1979/81 v višini 12,1 mrd SDR, tretja leta 2009 v višini 161,2 mrd SDR in četrta leta 2021 v višini 456,5 mrd SDR, ki je bila tudi največja alokacija SDR do danes (podrobneje v okviru 3, str. 25).

Leta 2009 je bila izvedena tudi edina posebna alokacija SDR v višini 21,5 mrd SDR. Namen posebne alokacije SDR je bil alocirati SDR državam, ki so se MDS pridružile po letu 1981 in v prejšnjih alokacijah SDR niso sodelovale (38 držav). Posebna alokacija je tem državam omogočila enakopravno sodelovanje v sistemu SDR. Ker Statut MDS tovrstnega namena alokacije takrat ni predvidel, je bila potrebna njegova sprememba. Za potrditev spremembe Statuta MDS je bilo potrebno soglasje treh petin članstva, ki so imele skupaj vsaj 85 % večino.

Slovenija je iz 1. in 2. splošne alokacije nasledila 25,4 mio SDR, iz 3. alokacije je leta 2009 prejela 171,8 mio SDR, iz 4. alokacije leta 2021 pa 562,1 mio SDR. Iz posebne alokacije je Slovenija prejela 18,7 mio SDR. Imetja SDR se vključujejo v mednarodne denarne rezerve Banke Slovenije, vendar to hkrati pomeni tudi obveznost do MDS kot izdajatelja. Konec junija 2023 so alocirani SDR znašali 778 mio SDR.

Slika 5: Splošne in posebna alokacija SDR, v mrd SDR

Vir: MDS.

MDS je v letu 2021 ocenil, da bo imela pandemija covid-19 dolgoročne posledice za svetovno gospodarstvo. V številnih državah je bistveno oslabila njihove zunanje položaje, položaj dolga, povečala potrebe po zunanjem financiranju ter poglobila revščino in neenakost. V skladu s pričakovanji se je proces prilagajanja na svetovni ravni podaljšal, k čemur je prispevala tudi ruska invazija na Ukrajino. Ocenjeno je bilo, da bi šibki svetovni obeti lahko ogrozili stabilnost in delovanje mednarodnega denarnega sistema. Na tej podlagi je bila marca 2021 znotraj MDS izražena široka podpora novi alokaciji v višini 650 mrd USD. Alokacija, ki je začela veljati avgusta 2021, je največja v zgodovini MDS. Zagotavlja znatno povečanje likvidnosti za države in dopolnjuje njihove obstoječe rezerve.

Poleg zadovoljitve dolgoročnih svetovnih potreb po dopolnitvi rezervnih imetij splošna alokacija SDR ponuja naslednje prednosti v primerjavi z drugimi viri financiranja:

- SDR-i so cenejši/brezplačni,
- SDR-i ne prispevajo k presežnim svetovnim neravnovesjem,
- SDR-i so stalno na voljo,
- SDR-i koristijo vsem državam članicam,
- SDR-i predstavljajo hitro brezpogojno likvidnost.

Predlog splošne alokacije SDR v višini 650 mrd USD je izhajal iz ocen po potrebah svetovnih rezervnih imetij. Na podlagi uporabe različnih referenčnih vrednosti se je pričakovalo, da bodo potrebe po dodatnih rezervnih imetjih med 1.100 mrd USD do 1.900 mrd USD v naslednjih petih letih. Nekateri dejavniki so kazali na še večje potrebe po rezervnih sredstvih. Splošna alokacija iz leta 2009 je pokrila okoli 30 do 60 % dolgoročnih svetovnih potreb po rezervnih imetjih. Z uporabo enakega odstotka je bila predlagana alokacija med 300 mrd USD in 1.200 mrd USD. Nova alokacija SDR se je razdelila državam članicam glede na deleže njihovih kvot.

Vsaka alokacija SDR je »brezplačna«. Vključuje dva elementa: povečanje alociranih SDR – obveznosti do MDS in ustrezno enako povečanje imetij SDR – terjatev do MDS. Oddelek SDR plačuje obresti na imetja SDR in po drugi strani zaračuna stroške na alocirane SDR po isti obrestni meri. Ker se stroški poravnajo s prejetimi obrestmi, je vsaka alokacija brezplačna, če države alociranih sredstev ne porabijo.

Slovenija je iz splošne alokacije SDR iz leta 2021 prejela 562,1 mio SDR. Ob alokaciji SDR je bil finančni učinek za Banko Slovenije nevtralen, saj prejema obresti na imetja SDR in hkrati plačuje obresti na obveznosti. Obrestna mera SDR je enaka za aktivo in pasivo. Konec junija 2023 so SDR predstavljali 45 % mednarodnih rezerv. Nova splošna alokacija SDR je – glede na takratno stanje bilančne vsote BS 31,5 mrd EUR – pomenila njeno povečanje za 2,1 %. Prav tako so se povečale mednarodne rezerve Banke Slovenije. Ob povečanju tega dela rezerv za 562,1 mio SDR se je delež SDR z 21 % povečal na 47 %.

4.2 Uporaba SDR

Članice, ki prejmejo alocirane SDR, jih lahko ohranijo v obliki mednarodnih denarnih rezerv ali pa jih lahko zamenjajo z drugimi članicami za konvertibilne valute in uporabijo pri operacijah med seboj ali operacijah in transakcijah, ki vključujejo MDS. Članice lahko SDR uporabijo tudi za financiranje notranjih ali zunanjih finančnih potreb, če je določena upravičenost njihove izrabe zaradi »plačilnobilančnih potreb« (IMF, 2020). Cilj uporabe tega načela je preprečevati neupravičen transfer kake članice, ki v zameno želi dobiti konvertibilno valuto (Radošević, 1996).

Zamenjava alociranih SDR se izvaja predvsem v »zaprtim sistemu« prostovoljnih aranžmajev za trgovanje s SDR (v nadaljevanju: VTA – *Voluntary Trading Arrangement*). Če želi država svoje SDR zamenjati v konvertibilne valute iz košarice SDR (USD, EUR, RMB, JPY, GBP), jih mora prodati drugemu udeležencu prostovoljnega trga prek VTA. MDS deluje le kot posrednik, ki organizira trgovanje. Trenutno je v veljavi 40 VTA-jev (39 držav in en predpisani imetnik – ECB²⁰), med njimi tudi Slovenija (IMF, 2022d).

Slovenija je VTA z MDS podpisala oktobra 2009, tako kot večina evropskih držav, v okviru katerega je določen razpon trgovanja s SDR. Razpon trgovanja s SDR v vsakem VTA določa najnižje in najvišje zneske SDR, ki jih je član VTA pripravljen hraniti v razmerju do neto alociranih SDR. Imetja SDR vsake sodelujoče članice tako ne morejo preseči določenega razpona trgovanja. Da bi omogočili nemoteno delovanje prostovoljnega trga SDR glede na pričakovane pogostejše in obsežnejše transakcije na novo alociranih SDR v konvertibilne valute iz košarice SDR, so bili po zadnji splošni alokaciji SDR leta 2021 sporazumi pregledani in dopolnjeni.

VTA naj bi imeli zadostno nakupno in prodajno zmogljivost, da pokrijejo povpraševanje po prodaji in nakupih SDR. Po alokaciji SDR iz leta 2021 se razpon trgovanja s SDR v okviru obstoječih VTA uporablja za novo raven kumulativne alokacije SDR, skupna absorpcijska zmogljivost VTA-jev pa se je zato ustrezno in samodejno razširila.

Izbira sodelujočih v VTA

Za porazdelitev zahtevkov za prodajo in nakup SDR v okviru VTA MDS uporablja različne kriterije, katerih cilj je spodbujati pravično porazdelitev bremena v daljšem časovnem obdobju. Ti kriteriji upoštevajo predvsem: delež imetij SDR glede na alocirane SDR in odstopanje imetij od sredine trgovalnega razpona v vsakem VTA. Z uporabo teh kriterijev in valutnih preferenc MDS določi vrstni red potencialnih sodelujočih držav za vsako transakcijo. Poleg tega se upoštevajo tudi drugi vidiki, kot so predhodna in splošna uporaba, zneski, velikost in omejitve trgovanja sodelujočih držav, vprašanja časovne razporeditve, prazniki in potreba po razdelitvi velikih transakcij med več VTA (IMF, 2022d).

V številnih državah so posledice kriz v zadnjih letih bistveno oslabile njihove zunanje položaje, položaj dolga, povečale potrebe po zunanjem financiranju ter poglobile revščino in neenakost. Na tej podlagi se pričakujeta bistveno večje povpraševanje teh držav po prodaji SDR in s tem večja aktivnost sodelujočih v VTA, tudi Banke Slovenije.

²⁰ Poleg držav članic MDS Statut MDS omogoča status »drugega imetnika SDR« nekaterim uradnim institucijam, vključno s tistimi, ki opravljajo naloge centralne banke za več kot eno državo članico MDS. Predpisani imetniki lahko opravljajo transakcije s SDR, vendar jim ni mogoče alocirati SDR. Obstaja 20 predpisanih imetnikov SDR, vključno z ECB (od 15. novembra 2000), samo ECB pa ima sklenjen sporazum o nakupu in prodaji SDR.

MDS svoje finančne operacije izvaja prek fiskalnega agenta in depozitarja, ki ga imenuje država članica. Nabor valut in rezervnih sredstev MDS na splošnem računu MDS (GRA) se ne hrani pri MDS, temveč pri depozitarjih držav članic MDS (IMF, 2001). MDS tako lahko deluje samo prek Banke Slovenije, ki je pooblaščen za izvajanje transakcij z MDS v imenu države.

Banka Slovenije vzdržuje, brez kakršnih koli stroškov storitve ali provizije, dva računa, ki se uporabljata za evidentiranje imetij MDS: račun MDS št. 1 in račun MDS št. 2. Račun št. 1 se uporablja za transakcije MDS, vključno z vplačili kvot, nakupi in odkupi (tj. črpanjem in odplačilom sredstev) iz GRA ter vračilom sredstev, ki si jih je izposodil MDS. Banka Slovenije je vzpostavila tudi račun »Zadolžnice«, saj je del imetij na računu št. 1 ob vplačilu kvote nadomestila z izdajo zadolžnice, ki se hrani na tem računu. Račun št. 2 se uporablja za administrativne izdatke in prejemke MDS (npr. od prodaje publikacij).

Sodelovanje v FTP se odraža v spremembi stanja postavke »Rezervna tranša« na strani terjatev v bilanci stanja Banke Slovenije. V primeru nakazila SDR s strani Banke Slovenije se povečajo rezervna tranša in s tem terjatve do MDS, v primeru vračila sredstev MDS se rezervna tranša zmanjša in s tem terjatve do MDS. Sodelovanje v SDR transakcijah v okviru Sporazuma o prostovoljnem nakupu in prodaji SDR (VTA) se odraža v spremembi stanja postavke »Imetja SDR«. Ob nakupu SDR se imetja SDR povečajo, ob prodaji pa zmanjšajo.

Sredstva za sodelovanje v navedenih aranžmajih zagotovi Banka Slovenije, medtem ko ji država povrne stroške, ki nastanejo pri sodelovanju v teh aranžmajih (ZCMDS; 7. člen).

Tabela 2: Finančna pozicija Slovenije pri MDS, v mio SDR, na dan 30. junij 2023

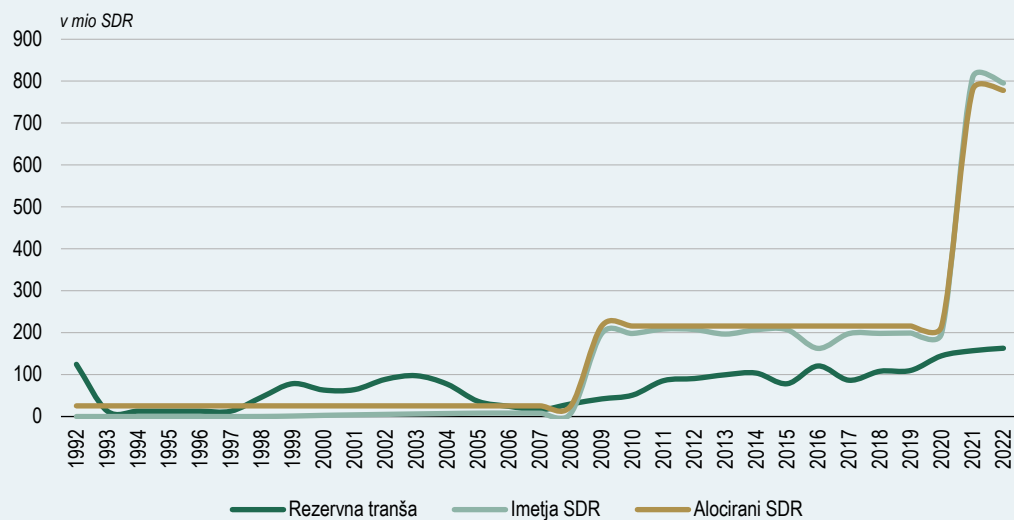
Terjatve do MDS (aktiva)		Obveznosti do MDS (pasiva)	
Splošni račun MDS (GRA):			
Rezervna tranša*	162,96	Račun št. 2	(z)
Kvota	586,50		
Imetja MDS	423,54		
Zadolžnica	(z)		
Račun št. 1	(z)		
Oddelek SDR:			
Imetja SDR	793,34	Alocirani SDR	778,02

Vir: MDS.

Opomba: Rezervna tranša je izračunana kot razlika med kvoto in imetji MDS (stanjem na računu Zadolžnice in Računu 1); (z) – zaupen podatek.

²¹ IMF, 2023k.

Slika 6: Gibanje rezervne tranše Slovenije, imetij SDR in alociranih SDR

Vir: MDS.

Takoj po osamosvojitvi Slovenije MDS ni imel posebnega interesa za sodelovanje z državo, tudi zato, ker gre za institucijo, ki temelji na članstvu (Furlan et al., 2016).²² S članstvom je Slovenija kmalu začela prejemati ciljno usmerjeno tehnično pomoč in izobraževanje s strani strokovnjakov MDS z različnih področij ter v okviru nadzora MDS nasvete in priporočila za obravnavanje različnih ekonomskih izzivov. Seveda ima Slovenija kot članica MDS v primeru kratkoročnih plačilnobilančnih težav tudi možnost nje-gove finančne podpore po relativno ugodnih posojilih, a te nikdar ni potrebovala. Nadzor nad državami članicami ter nudenje tehnične pomoči in izobraževanja sta danes, poleg zagotavljanja finančne pomoči, ključni dejavnosti MDS.

5.1 Nadzor

Glede na pomen, ki ga imajo gospodarske politike držav članic MDS za stabilnost svetovnega gospodarstva, je nadzor gospodarskih in finančnih politik osrednji element dela MDS ter je razdeljen na tri glavne dimenzije – bilateralni nadzor držav, regionalni in multilateralni nadzor (IMF, 2023l).

Nadzor držav

MDS izvaja nadzor nad državami članicami predvsem v okviru rednih posvetovanj. Namen rednega spremljanja gospodarstev in svetovanja glede politik je odkrivanje pomanjkljivosti, ki povzročajo ali bi lahko povzročile finančno ali gospodarsko nestabilnost. Nadzor vključuje tudi oceno globalnih posledic nacionalnih politik v čedalje bolj povezanem svetovnem gospodarskem in finančnem sistemu. Redno spremljanje gospodarstva se izvaja s posvetovanji, ki so znana kot »Art. IV posvetovanja«, ker se zahtevajo v skladu s 4. členom Statuta MDS.

V okviru Art. IV posvetovanj misija MDS obiše Slovenijo, da bi ocenila gospodarski in finančni razvoj ter z vladnimi in centralno bančnimi strokovnjaki razpravljala o gospodarskih in finančnih politikah države. Člani misije MDS se pogosto srečujejo tudi z različnimi finančnimi institucijami, poslanci Državnega zbora RS, predstavniki podjetij in sindikatov. O svojih ugotovitvah za Slovenijo poročajo vodstvu MDS in jih nato predložijo v razpravo na Odbor izvršnih direktorjev MDS, ki zastopa vse države članice MDS. Povzetek stališč prejmejo Banka Slovenije in relevantni organi oblasti. Končne ugotovitve in poročilo za Slovenijo so predstavljeni v sporočilih za javnost MDS in objavljeni na spletni strani MDS. Tako Slovenija pridobi mnenje priznane in neodvisne zunanje institucije o ustreznosti politik in priporočil za krepitev določenih delov gospodarstva.

Dodatno MDS izvaja nadzor v okviru Programa za oceno finančnega sektorja (v nadaljevanju: *FSAP – Financial Sector Assessment Program*), ki zagotavlja poglobljene ocene finančnih sektorjev, navadno na podlagi zaupnih informacij posameznih institucij (IMF, 2023m). Ta del nadzora se navadno izvaja skupaj s SB v hitrorastočih gospodarstvih in gospodarstvih v razvoju ter samo s strani MDS v razvitih gospodarstvih. Od leta 2010 je ta dodatni nadzor obvezen za države s sistemsko pomembnimi finančnimi sektorji, za druge pa je prostovoljen. Ključni del vključuje stresne teste finančnih institucij, oceno kakovosti nadzora in regulacije sektorja ter oceno okvira za krizno upravljanje.

²² Med procesom slovenskega osamosvajanja je takratni vladi svetovala skupina pretežno tujih ekonomskih svetovalcev, ki jo je vodil Jeffrey Sachs; skupina je sestavljala tudi nekatere ekonomiste, ki so pozneje delovali v MDS in še naprej ohranjali stik s Slovenijo ter ji svetovali, predvsem David Lipton, nekdanji prvi namestnik generalne direktorice MDS, in Jaime Jaramillo-Vallejo, ki je bil pozneje član misij MDS za Slovenijo.

Ugotovitve misije FSAP predstavljajo dodatne informacije k širšemu nadzoru, ki ga izvaja MDS v okviru Art. IV posvetovanj. Do danes je bilo ocenjenih več kot tri četrtine držav članic MDS. V zadnjih letih se je ta del nadzora prilagodil tako, da vključuje analizo podnebnih tveganj, da bi lahko MDS bolje ocenil tveganja za finančno stabilnost zaradi podnebnih sprememb.

Za Slovenijo je bil zadnji FSAP, na prostovoljni osnovi, izveden aprila 2012, ko je misija MDS ocenila trdnost finančnega sektorja in njegovo občutljivost za sistemska tveganja ter opravila pregled nadzorniškega okvira in postopkov delovanja v nepredvidljivih razmerah. Po zaključku FSAP je bilo s strani MDS pripravljeno končno poročilo z oceno stabilnosti finančnega sistema (*FSSA – Financial System Stability Assessment*),²³ glede na priporočila pa so bili pripravljene in realizirani različni akcijski načrti, ki so pripomogli h krepitvi stabilnosti slovenskega finančnega sistema v času trajanja ter po svetovni finančni in gospodarski krizi.

Regionalni in multilateralni nadzor

Poleg rednega nadzora držav MDS izvaja, spremlja in ocenjuje tudi širši regionalni in globalni gospodarski in finančni razvoj. Regionalni nadzor vključuje pregled politik, ki se izvajajo v okviru valutnih unij, vključno z evrskim območjem. V tej povezavi so objavljena in predstavljena poročila o regionalnih gospodarskih napovedih, med drugim torej tudi za razpravo o gospodarskem razvoju in ključnih političnih izzivih za Evropo (*REO – Regional Economic Outlook*).

Nadzor na globalni ravni MDS izvaja s pregledi svetovnih gospodarskih trendov in gibanj ter povezano razpravo na Odboru izvršnih direktorjev. Ti pregledi temeljijo na poročilih o svetovni gospodarski napovedi (*WEO – World Economic Outlook*), poročilu o svetovni finančni stabilnosti (*GFSR – Global Financial Stability Report*), ki vključuje razvoj, obete in vprašanja politik na mednarodnih finančnih trgih, ter fiskalnem poročilu (*FM – Fiscal Monitor*), ki analizira najnovejša gibanja na področju javnih financ.

5.2 Tehnična pomoč in izobraževanje

MDS državam članicam zagotavlja tudi tehnično pomoč in izobraževanje, t. i. razvoj institucionalne zmogljivosti (*capacity building*). Na voljo je vsem državam članicam na njihovo zahtevo, prilagojen je potrebam posamezne države in pogosto usklajen z nadzorniškimi aktivnostmi oziroma s specifičnim programom pomoči za določeno državo (IMF, 2023n).

S poudarkom na področjih, ki so ključnega pomena za boljše gospodarsko upravljanje, se tehnična pomoč in izobraževanje osredotočata na strokovna področja MDS, kot so javne finance, stabilnost finančnega sektorja, operacije centralnih bank, makroekonomski okviri in ekonomske statistike, pa tudi na pomoč državam pri reševanju medsektorskih vprašanj, kot so neenakost porazdelitve prihodkov, neenakost spolov, korupcija, podnebne spremembe in digitalni denar. Pri zagotavljanju te podpore se MDS opira tudi na mrežo 17 regionalnih centrov za razvoj zmogljivosti in strokovnjakov na tem področju. Eden od teh regionalnih centrov je dunajski inštitut JVI (*Joint Vienna Institute*), ki ponuja programe usposabljanja predvsem centralnim bančnikom in uradnikom javnega sektorja iz držav srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope (tudi Sloveniji), Kavkaza in Srednje Azije.

²³ IMF, 2012.

Majhne države se pogosto soočajo z izzivi, povezanimi z omejeno institucionalno zmogljivostjo, zbiranjem podatkov in ekonomsko analizo. V času članstva Slovenije je MDS prispeval h krepitvi številnih fiskalnih, finančnih in strukturnih politik. Do konca leta 2022 so strokovnjaki MDS skupaj nudili 72 tehničnih pomoči (Priloga 1). V obdobju tranzicije je bila za Slovenijo izjemnega pomena tehnična pomoč na področju reforme javnih financ. Poleg tega je MDS prek svojih strokovnjakov pomembno prispeval k uvedbi ekonomske klasifikacije javnofinančnih tokov, sodeloval pa je tudi pri reformi plačilnega prometa in uvajanju enotnega zakladniškega računa ter pri vsebinski zasnovi izobraževalnih programov Centra za razvoj financ (*CEF – Center for Excellence in Finance*),²⁴ ki ga je vlada ustanovila leta 2001 za zagotovitev institucionaliziranega prenosa znanja in izkušenj, pridobljenih pri izvajanju reform javnih financ v Sloveniji, tudi drugim državam v regiji (MF, 2022). Hitra in pravočasna tehnična pomoč MDS na področjih finančne stabilnosti, reševanja bank, makrobonitetnega okvira in krepitve nadzora pa je Sloveniji pomagala pri premagovanju težav, s katerimi se je soočala takoj po svetovni finančni krizi, ublažila negativne učinke prelivanja in prinesla pozitivne spremembe na obravnavanih področjih.

²⁴ CEF je mednarodna organizacija s sedežem v Ljubljani. Služi kot središče znanja za regijo, njen cilj pa je, da z učenjem in izmenjavo znanja podpira razvoj zmogljivosti javnih uslužbencev in njihovih institucij v jugovzhodni Evropi. Da bi obravnavali prednostne naloge in potrebe držav članic, CEF sodeluje z MDS (CEF, 2023).

Kot omenjeno v podpoglavju 1.2, ima Odbor izvršnih direktorjev pomembno vlogo v upravljalni strukturi MDS in skrbi za njegovo vsakodnevno poslovanje. 24 izvršnih direktorjev Odbora skupaj zastopa vseh 190 držav članic. Največja svetovna gospodarstva imajo svojega izvršnega direktorja, večina držav članic pa je združenih v konstituence. Države članice EU so zastopane znotraj devetih konstituenc (glej sliko 7, str. 33).

Ob včlanitvi v MDS je bila Slovenija kot naslednica nekdanje Jugoslavije vključena v »nizozemsko konstituenco« oziroma skupino držav, ki ji je predsedoval nizozemski izvršni direktor. V skladu z dogovorom z nizozemsko vlado se je članstvo Sloveniji v nizozemski konstituciji končalo konec leta 1993.

Aprila 1993 je Vlada RS pooblastila Ministrstvo za finance RS, da začne pogovore s predstavniki konstituenc, ki bi bile zanimive za Slovenijo. Po bilateralnih pogovorih s predstavniki različnih držav je bilo sklenjeno, da se Slovenija priključi »belgijski konstituciji«, ki je zastopala slovenske interese tako v MDS kot v SB. Prevladujoč kriterij pri izboru konstituence je bila čim boljša zastopanost Slovenije v teh dveh mednarodnih finančnih institucijah.

6.1 Belgijska konstituenca

Slovenija je tako v zvezi z uresničevanjem svojih pravic in obveznosti iz članstva v MDS in SB januarja 1994 pristopila k sporazumu med državami konstituence, v kateri so bile poleg Slovenije še Avstrija, Belgija, Belorusija, Češka, Kazahstan, Luksemburg, Madžarska, Slovaška in Turčija. Zastopanje konstituence v organih MDS in SB je koordinirala Belgija. S sporazumom je bilo zajeto zastopstvo držav konstituence v obeh institucijah (MDS in SB) za obdobje desetih let (1994–2003). Sloveniji je sporazum omogočal mesto svetovalca. Slovenski predstavnik v pisarni izvršnega direktorja je po navodilih Banke Slovenije in Ministrstva za finance RS zastopal interese Slovenije v MDS.

Slovenija je oktobra 2003 podpisala nov sporazum o sodelovanju v okviru belgijske konstituence, skupaj s preostalimi članicami konstituence, za obdobje naslednjih desetih let (2003–2012). Sporazum je glede Slovenije določal, da v pisarnah konstituenc v MDS in SB ohrani mesto svetovalca.

6.2 Srednje- in vzhodnoevropska konstituenca

V luči reforme upravljanja MDS iz leta 2010²⁵ je jeseni 2011 Avstrija predstavila neformalni predlog o oblikovanju nove konstituence srednjeevropskih držav v MDS. Slovenija se je odločila, da pristopi k novi konstituciji, saj je bilo mogoče pričakovati, da bomo znotraj nove konstituence svoja stališča uspešneje zastopali.

Sporazum o ustanovitvi nove srednje- in vzhodnoevropske konstituence MDS (CEE) je bil podpisan julija 2012 na Dunaju. V konstituenco so bile vključene Avstrija, Belorusija,

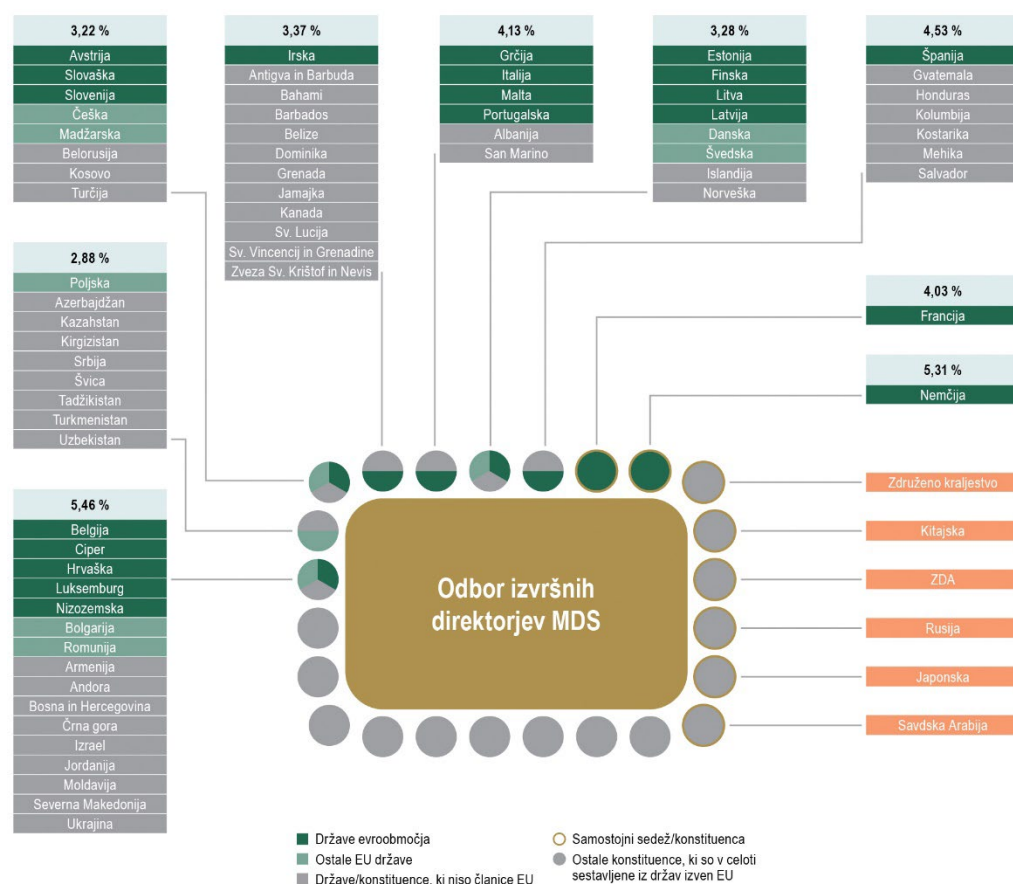
²⁵ IMF, 2010b. Vprašanje »2 sedežev«: zaveza razvitih držav, ki so obljubile, da bodo zmanjšale zastopstvo v Odboru izvršnih direktorjev za dva sedeža, bodisi z rotacijo na položaju izvršnega direktorja in drugih povezanih pozicij (namestnik, svetovalci) ali s konsolidacijo konstituenc. Na tej podlagi sta, na podlagi dogovorov, Belgija in Luksemburg izstopili iz belgijske konstituence in se združili v nizozemski konstituciji. Ostale države so (vključno s Slovenijo) oblikovale novo konstituenco CEE. S to konsolidacijo so te države (torej tudi Slovenija) prispevale k zmanjšanju zastopstva razvitih (evropskih) držav oziroma k povečanju zastopstva hitrorastočih gospodarstev za en sedež (konsolidacija v nekaterih drugih konstitucijah je prinesla nadaljnje zmanjšanje za 0,64 sedeža; Švica in Poljska sta dosegli dogovor, da si bosta delili sedež izvršnega direktorja, s čimer sta prispevali za nadaljnja 0,5 sedeža, konsolidacija znotraj nordijsko-baltske konstituence pa je prinesla še zmanjšanje za 0,14 sedeža razvitih držav; skupaj 1,64 sedeža. Preostalo je še 0,36 sedeža do izpolnitve zaveze, ki pa do danes ni bila realizirana. Reforma upravljanja je začela veljati januarja 2016 (IMF, 2016).

Češka, Madžarska, Kosovo, Slovaška, Slovenija in Turčija. Ustanovljena je bila z namenom skupnega zastopanja na srečanjih IMFC in poglobljenega sodelovanja med članicami konstituce znotraj MDS v obdobju od 2012 do 2022. Konstituenca predstavlja 3,22 % glasovalnih pravic v MDS. Sporazum je v celoti nadomestil konstituenčni sporazum, ki ga je Slovenija sklenila oktobra 2003, v delu, ki se nanaša na delovanje v okviru MDS, medtem ko je delovanje Slovenije v okviru SB urejeno znotraj ločenega konstituenčnega sporazuma. V skladu s konstituenčnim sporazumom CEE mesto izvršnega direktorja med sabo rotirajo države z največjimi deleži glasovalnih pravic. Sloveniji pripada mesto svetovalca, ki ga imenuje država.

V letu 2022 so guvernerji držav članic konstituce sklenili, da želijo nadaljevati sodelovanje tudi v naslednjem 10-letnem obdobju (od 2022 do 2032), vendar brez Belorusije, dosedanje članice, zaradi njenega sodelovanja v ruski agresiji na Ukrajino. Nov konstituenčni sporazum pomeni soglasje o nadaljnjem sodelovanju med državami članicami CEE, katere del ostaja tudi Slovenija. Konstituenčni sporazum ne predvideva pogojev za izstop iz konstituce, tudi ne Statut MDS, saj se države v konstituce povezujejo prostovoljno.

Zastopstvo v CEE konstituci MDS omogoča Sloveniji neposreden stik z vodstvom MDS, ključnimi oddelki in strokovnjaki. Prav ta neposredni stik in aktivno sodelovanje svetovalca v MDS, ki deluje v pisarni izvršnega direktorja naše konstituenčne pisarne v Washingtonu, sta omogočila hitro ukrepanje in izmenjavo informacij, ko je bila Slovenija soočena z resnimi težavami v času finančne krize in po njej ter ko je iskala rešitve za krepitev slovenskega finančnega sektorja in drugih področjih (fiskalne, strukturne reforme).

Slika 7: Zastopstvo EU in Slovenije v MDS, junij 2023

Vir: Banka Slovenije.

Sodelovanje Slovenije pri usklajevanju EU stališč do vprašanj MDS

Sodelovanje z MDS in z njim povezana vprašanja so v nacionalni pristojnosti. Vseeno pa se od držav članic EU pričakuje, da bodo spoštovale in zagovarjale skupna stališča in interese ter delovale v skladu s pogodbami EU. Čeprav je MDS institucija, ki jo sestavljajo posamezne države in v kateri imajo dejanski vpliv »jedrne« države, kot sta Nemčija in Francija, lahko države članice EU zaradi tesnega medsebojnega usklajevanja pogosto usklajeno ukrepajo ob obravnavi različnih vprašanj na Odboru izvršnih direktorjev in tako spodbujajo interese EU v MDS (EP, 2015).

V tem poglavju je predstavljen prepleten mehanizem usklajevanja skupnih EU stališč do vprašanj MDS, ki se odvija v okviru različnih (pod)odborov in delovnih skupin na ravni EU in ECB, v katerih sodelujejo tudi slovenski predstavniki, in sicer v Bruslju in Frankfurtu. Usklajena stališča EU se nato prenesejo v Washington še pred obravnavo vprašanj in odločanjem v okviru Odbora izvršnih direktorjev. Učinkovito usklajevanje med državami članicami EU, Evropsko komisijo (EK) in Evropsko centralno banko (ECB) je pomembno za zagotovitev močnega evropskega glasu v MDS. Pododbor za vprašanja MDS (v nadaljevanju: *SCIMF – Sub-Committee on the IMF issues*) pri EFC v Bruslju in EURIMF v Washingtonu sta delovni telesi, ki najbolj neposredno obravnava vprašanja MDS.

7.1 Bruselj

Svet EU za ekonomske in finančne zadeve (ECOFIN)

Svet za ekonomske in finančne zadeve (ECOFIN) je pristojen za politiko EU na treh glavnih področjih: ekonomska politika, obdavčitev in ureditev finančnih storitev. ECOFIN sestavljajo gospodarski in finančni ministri držav članic EU.²⁶ Sej se udeležujejo tudi evropski komisarji, pristojni za omenjena področja. Je najvišji organ EU, ki je uradno pristojen za vprašanja MDS, v skladu s 111. členom PDEU, vendar pa so na tej ravni vprašanja MDS le redko na dnevnem redu. Poleg formalnega zasedanja ECOFIN poteka dvakrat letno tudi neformalno zasedanje ECOFIN, ki se ga poleg finančnih ministrov udeležijo tudi guvernerji centralnih bank EU. Neformalni ECOFIN organizira država, ki predseduje EU, kot del dogodkov v sklopu predsedovanja.²⁷ Zasedanje je namenjeno »neformalni« razpravi o izpostavljenih temah, tudi o aktualnih vprašanjih znotraj MDS.

Ekonomsko-finančni odbor (EFC)

Vsebina sej ECOFIN se pripravlja v okviru Ekonomsko-finančnega odbora (EFC).²⁸ EFC je bil ustanovljen na podlagi Pogodbe o Evropski uniji, ki pooblašča EFC za razpravo o gospodarskih in finančnih vprašanjih. EFC je bil ustanovljen tudi za spodbujanje usklajevanja politik med državami članicami. Daje mnenja na zahtevo Sveta EU ali EK. Pripravljalno delo za Svet EU vključuje ocene gospodarskega in finančnega položaja, usklajevanje ekonomskih in fiskalnih politik, prispevke v zvezi z zadevami finanč-

²⁶ Svet EU, 2022.

²⁷ Neformalno zasedanje ECOFIN je 10.–11. septembra 2021 gostila Slovenija (Brdo pri Kranju) kot del predsedovanja Slovenije Svetu EU; med drugimi se je zasedanja udeležila tudi generalna direktorica MDS Kristalina Georgieva.

²⁸ EC, 2023.

nega trga, politike deviznih tečajev ter odnose s tretjimi državami in mednarodnimi institucijami. V tej povezavi obravnava in sprejema skupna stališča EU v zvezi z aktualnimi vprašanji MDS. Zagotavlja tudi okvir za pripravo in nadaljevanje dialoga med Svetom EU in ECB. Odbor sestavljajo visoki predstavniki iz nacionalnih finančnih ministrstev in centralnih bank, ECB in EK. Sestane se lahko v dveh različnih sestavah, tj. z nacionalnimi centralnimi bankami ali brez njih.

Pododbor za vprašanja MDS (SCIMF)

Pododbor za vprašanja MDS (SCIMF) je pododbor EFC, ustanovljen leta 2001. Sestaja se večkrat letno in je sestavljen iz dveh predstavnikov vsake države članice EU (iz ministrstva za finance in iz centralne banke) ter predstavnikov EK in ECB. SCIMF spremlja in razpravlja o tekočih aktivnostih MDS ter pripravlja podlago za obravnavo in odločanje na EFC v zvezi z aktualnimi vprašanji MDS, skupne izjave MDS za IMFC in skupino G20 v delu, ki zadeva vprašanja MDS (npr. na temo revizije kvot in upravljanja MDS, formule za izračun kvot, prestrukturiranja državnega dolga, pregleda košarice SDR), ter tudi govor za IMFC, ki ga predstavi predsedujoča država Sveta EU na letnih zasedanjih MDS in SB. Pomembno je, da SCIMF že zgodaj opredeli vprašanja, ki so pomembna za strateško vključevanje EU. EK deluje kot sekretariat SCIMF in v sodelovanju z ECB pripravi prvi osnutek skupnih stališč, dogovorjenih v okviru SCIMF, ter tudi večino osnovnih pojasnil in dokumentov za razprave na SCIMF.

Delovna skupina Evroskupine (EWG)

Prav tako je glede zadev MDS pomembna delovna skupina Evroskupine²⁹ (v nadaljevanju: *EWG – Eurogroup Working Group*), ki jo sestavljajo predstavniki EFC držav članic evrskega območja, Evropska komisija in ECB ter zagotavlja pomoč tako Evroskupini kot njenemu predsedniku pri pripravi razprav ministrov. EWG pripravlja stališča o vprašanjih v zvezi s skupnimi politikami evrskega območja.

Izvršni direktorji EU držav članic MDS pozorno spremljajo pripravljala dela v Bruslju prek različnih kanalov. Ko se doseže soglasje o določenem vprašanju MDS znotraj SCIMF, gre dokument naprej v potrditev na EFC, po njegovi potrditvi pa je poslan izvršnim direktorjem evropskih držav članic v MDS kot smernica za oblikovanje skupnega stališča na Odboru izvršnih direktorjev. Znotraj SCIMF se lahko namesto stališča oblikuje tudi ad hoc skupni dogovor oziroma razumevanje določenega vprašanja.

7.2 Frankfurt

Svet ECB

Vzporedno z Brusljem se vprašanja MDS obravnavajo tudi v Frankfurtu, v okviru ECB.³⁰ Svet ECB je glavni organ odločanja ECB.³¹ Sestavljajo ga člani Izvršilnega odbora ECB in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav evrskega območja. Podobno kot na ravni ECOFIN so tudi na ravni Sveta ECB občasno obravnavana tudi vprašanja MDS.

²⁹ Svet EU, 2023.

³⁰ ECB je edina evropska institucija, ki ima pri MDS status stalnega opazovalca. Sodeluje lahko na sejah Odbora izvršnih direktorjev o specifičnih temah in temah, pomembnih za mandat ECB. Prav tako je ECB kot opazovalec vabljen k udeležbi na sejah IMFC.

³¹ ECB, 2023.

Odbor za mednarodne odnose (IRC)

Odbor za mednarodne odnose (v nadaljevanju: *IRC – International Relations Committee*) je eden izmed odborov Evrosistema oziroma Evropskega sistema centralnih bank (ESCB). IRC sestavljajo predstavniki ECB in nacionalnih centralnih bank, in sicer v dveh različnih sestavah: centralnih bank Evrosistema in širše sestave ESCB. Sodeluje pri opravljanju zakonsko določenih nalog ECB, povezanih z mednarodnim sodelovanjem, in predstavlja forum za izmenjavo mnenj o zadevah skupnega interesa na področju mednarodnih odnosov. V tej povezavi pripravlja stališča Evrosistema/ESCB/ECB, povezana z EU na ravni MDS, zlasti o monetarnih zadevah ali zadevah v zvezi z deviznim režimom. IRC o določenih vprašanih MDS poroča Svetu ECB. Specifična vprašanja MDS poglobljeno analizira posebna delovna skupina IRC (*IRC Task Force on IMF and Global Financial Governance Issues IMF*). Te analize se uporabljajo kot prispevek k oblikovanju stališč v okviru SCIMF.

7.3 Washington

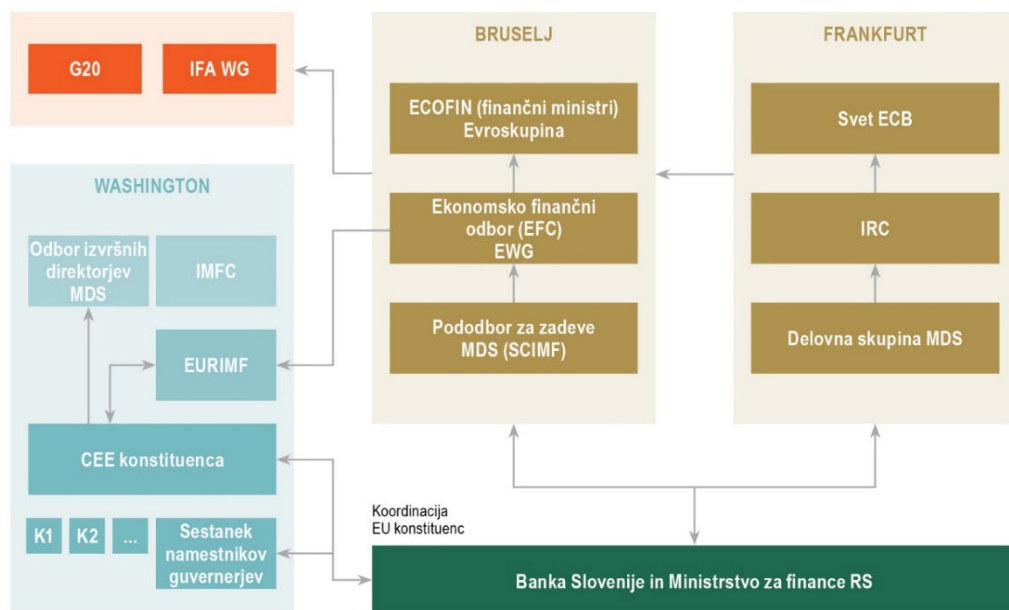
Skupina EURIMF

V Washingtonu se predstavniki držav članic EU v MDS, opazovalec ECB v MDS in uradnik EK iz delegacije EU v ZDA redno sestajajo v skupini EURIMF. EURIMF je bil ustanovljen leta 1997, da bi omogočil neformalno izmenjavo mnenj in boljše usklajevanje evropskih stališč v MDS (EP, 2015). Ta skupina je zato pomemben dodatek k SCIMF, ker se lahko pogosto srečuje, kar je bistveno glede na dejstvo, da se Odbor izvršnih direktorjev sestane večkrat na teden. Dnevni red EURIMF usmerja agenda MDS. Od leta 2007 seje EURIMF vodi predsednik, ki ga soglasno izberejo članice EU v MDS za obdobje dveh let. EURIMF ima še vedno neformalni značaj, zaradi česar je usklajevanje znotraj te skupine odvisno od osebne angažiranosti. Usklajevanje na ravni EU je najbolj intenzivno, ko poteka razprava o politikah, za katere je bila pristojnost prenesena na institucije EU. Izkušnje kažejo, da obstajajo omejitve glede ravni, do katere lahko članice EU oblikujejo skupna stališča. Te omejitve so morda najbolj očitne, ko potekajo razprave o nadzoru ali zagotavljanju finančne pomoči državam zunaj EU, v katerih se lahko pojavijo različne geopolitične prednostne naloge članic EU.

Doseganje učinkovitega rezultata v okviru EU usklajevanja je odvisno predvsem od zgodnje identifikacije vprašanj, ki so strateškega pomena za EU, konsistentnosti med sporočili, dogovorjenimi v Bruslju (SCIMF, EFC), s tistimi na EURIMF v Washingtonu in od vnaprejšnjega sodelovanja z osebjem MDS, preden slednji predložijo predlog MDS (institucije) do obravnave specifičnega vprašanja.

Predstavniki Slovenije v okviru SCIMF, EFC, EWG in IRC zastopajo stališča in interese Slovenije do vprašanj MDS, ki so usklajena med Ministrstvom za finance RS in Banko Slovenije. Slovenska stališča so predstavljena tudi v krogu predstavnikov držav konstitucije CEE, in sicer neformalno pred vsakim sestankom SCIMF. Visoki predstavniki Ministrstva za finance RS in Banke Slovenije o slovenskih pogledih na vprašanja MDS razpravljajo tudi v času spomladanskih in letnih zasedanj MDS in Svetovne banke, v okviru sestanka konstitucije CEE ter tudi na ločenih letnih sestankih na ravni namestnikov finančnih ministrov in guvernerjev konstitucije CEE, na katerih se srečujejo z drugimi visokimi predstavniki držav naše konstitucije. Kljub temu so za Slovenijo ključna skupna stališča in sporočila, usklajena na ravni EU.

Slika 8: Usklajevanje EU stališč do vprašanj MDS

Vir: Banka Slovenije.

Sodelovanje Slovenije z MDS prinaša pomembne koristi že od obdobja tranzicije Slovenije v odprto in konkurenčno gospodarstvo. Z rednim spremljanjem gospodarstva (njegovim nadzorom) in nasveti glede ustreznih ekonomskih politik MDS prispeva h krepitvi gospodarskega in finančnega okolja Slovenije. Z zagotovljeno tehnično pomočjo in izobraževanjem (razvojem institucionalne zmogljivosti) deli strokovno znanje in najboljše prakse primerljivih držav, s čimer pomaga pri oblikovanju in izboljšanju številnih fiskalnih, finančnih in strukturnih politik Slovenije.

Slovenija ima kot članica MDS možnost dostopa do njegovih (finančnih in nefinančnih) programov pomoči, vendar pa te nikoli ni rabila. Nasprotno, z zagotavljanjem svojega deleža rednih (kvota) in izrednih oziroma začasnih sredstev (BBA) Slovenija prispeva k zagotavljanju stabilnega svetovnega finančnega sistema, h kateremu stremi MDS, kot tudi krepitvi makroekonomske stabilnosti in vzpostavitvi ustreznih politik ter finančnih reform v najbolj ranljivih državah članicah MDS. V tej povezavi je že od leta 1998 vključena v mehanizem FTP, prek katerega MDS izvaja svoje operacije financiranja pomoči državam, ki se znajdejo v težavah.

MDS ustvarja brezpogojno likvidnost v mednarodnem denarnem sistemu s splošnimi alokacijami SDR svojim članicam, ki jih v našem primeru hrani Banka Slovenije kot del mednarodnih denarnih rezerv Slovenije ter uporablja za plačevanje obveznosti do MDS in za trgovanje s SDR v okviru prostovoljnega aranžmaja VTA. Slovenija bi lahko prejete SDR tudi uporabila za financiranje notranjih ali zunanjih finančnih potreb, vendar le v primeru, če bi se ugotovila upravičenost izrabe zaradi »plačilnobilančnih potreb«.

S sodelovanjem z MDS Slovenija pridobiva neposredne vpoglede v mednarodne gospodarske trende in razvoj, kar lahko vpliva na njene odločitve glede lastnih politik. Čeprav je vpliv Slovenije v MDS razmeroma majhen, skladno z njenim relativnim položajem v svetovnem gospodarstvu, njena aktivna vloga omogoča sodelovanje pri oblikovanju politik in aktualnih vprašanj MDS in s tem pri svetovnem gospodarskem upravljanju.

Slovenija svoje interese v MDS zagotavlja v okviru srednje- in vzhodnoevropske konstitucije (CEE). Zastopstvo v konstituciji CEE prinaša neposreden stik z vodstvom MDS, ključnimi oddelki, strokovnjaki in hiter pretok informacij.

Ne glede na to, da so vprašanja MDS v nacionalni pristojnosti, sta za Slovenijo pomembna tudi sodelovanje in usklajeno ukrepanje do teh vprašanj v okviru ključnih evropskih delovnih teles, s čimer se spodbujajo skupni interesi EU v MDS.

Kratice

ADF	African Development Fund
AQS	Actual quota share
BBA	Bilateral Borrowing Agreement
BDP	Bruto domači proizvod
CEE	Central and Eastern European Constituency
CEF	Center for Excellence in Finance
CQS	Calculated quota share
DCA	Deferred Charges Account
DIA	Deposit and Investment Account
ECB	Evropska centralna banka
ECF	Extended Credit Facility
ECOFIN	The Economic and Financial Affairs Council
EFC	Economic and Financial Committee
EFF	Extended Fund Facility
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
EURIMF	European coordination body on International Monetary Fund
EWG	Eurogroup Working Group
FAD	Fiscal Affairs Department
FCC	Forward Commitment Capacity
FCL	Flexible Credit Line
FM	Fiscal Monitor
FSAP	Financial Sector Assessment Program
FSSA	Financial System Stability Assessment
FTP	Financial Transaction Plan
GFSN	Global Financial Safety Net
GFSR	Global Financial Stability Report
GRA	General Resources Account
HIPC	Heavily Indebted Poor Countries
ICD	Institute for Capacity Development
IFA WG	International Financial Architecture Working Group
IMFC	International Monetary and Financial Committee
IRC	International Relations Committee
JVI	Joint Vienna Institute
LEG	Legal Department
LIC	Low-Income Countries
MAE	Monetary and Exchange Affairs Department
MCM	Money and Capital Markets Department
MDRI	Multilateral Debt Relief Initiative
MDS	Mednarodni denarni sklad
MF	Ministrstvo za finance RS
NAB	New Arrangements to Borrow
OOL	Out-Of-Lineness
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
PLL	Precautionary and Liquidity Line
PRGT	Poverty Reduction and Growth Trust
PSI	Policy Support Instrument
RCF	Rapid Credit Facility
RFI	Rapid Financing Instrument
RS	Republika Slovenija
RSF	Resilience and Sustainability Facility
RST	Resilience and Sustainability Trust
SB	Svetovna Banka
SBA	Stand-By Arrangement
SCA-1	Special Contingent Account
SCF	Standby Credit Facility
SCIMF	Sub-Committee on the IMF issues
SDR	Special Drawings Rights
SDRi	SDR Interest Rate
SLL	Short term Liquidity Line
SRA	Subsidy Reserve account
STA	Statistics Department
UCT	Upper Credit Tranche
USD	United States Dollar
VTA	Voluntary Trading Arrangement
WEO	World Economic Outlook
ZCMD�S	Zakona o članstvu Republike Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu
ZDA	Združene države Amerike

- Center of Excellence in Finance. (2023). International Monetary Fund. Pridobljeno 9. februarja 2023 iz: <https://www.cef-see.org/imf>
- De Gregorio, J., Eichengreen, B., Ito, T., and Wyplosz, C. (2018, september). IMF Reform: The Unfinished Agenda. Geneva Reports on the World Economy. International Center for Monetary and Banking Studies (ICMB)
- European Central Bank (2023). Svet ECB. Pridobljeno 23. februarja 2023 iz: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.sl.html>
- European Commission (2023). Economic and Financial Committee. Pridobljeno 23. februarja 2023 iz: https://economic-financial-committee.europa.eu/index_en
- European Parliament (2015, oktober). The European Union's Role in International Economic Fora - Paper 4: The IMF. Pridobljeno 20. februarja 2023 iz: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2015\)542193](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2015)542193)
- Furlan, B., Peterle, O., Balažič, M. (2016). Slovenija in Pika! Ljubljana: Cankarjeva založba
- Holzmann, R. (2023, april). Addressing global challenges – should the IMF refocus its activities and the role of SDRs? Pridobljeno 7. aprila 2023 iz: <https://www.oenb.at/en/Media/Speeches-and-Presentations/robert-holzmann.html>
- International Monetary Fund. (2001). Financial Organization and Operations of the IMF. Pridobljeno 25. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/pam/pam45/contents.htm>
- International Monetary Fund. (2008, april). Reform of IMF Quotas and Voice: Responding to Changes in the Global Economy. Pridobljeno 20. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2008/040108.htm>
- International Monetary Fund (2010a, december). Press Release: IMF Board of Governors Approves Major Quota and Governance Reforms. Pridobljeno 17. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr10477>
- International Monetary Fund. (2010b, november). Press Release: IMF Executive Board Approves Major Overhaul of Quotas and Governance. Pridobljeno 10. februarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr10418>
- International Monetary Fund. (2012, december). Republic of Slovenia: Financial System Stability Assessment. Pridobljeno 3. februarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Republic-of-Slovenia-Financial-System-Stability-Assessment-40148>
- International Monetary Fund. (2016, januar). Press Release: Historic Quota and Governance Reforms Become Effective. Pridobljeno 10. februarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/14/01/49/pr1625a>
- International Monetary Fund. (2017, julij). Executive Board Documents Collection. Pridobljeno 9. marca 2023 iz: <https://www.imf.org/external/np/arc/eng/docs.htm>
- International Monetary Fund. (2020, marec). Articles of Agreement. Pridobljeno 13. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm>
- International Monetary Fund. (2021, januar). IMF Concludes Steps to Maintain its Lending Capacity. Pridobljeno 19. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/01/08/pr214-imf-concludes-steps-to-maintain-its-lending-capacity>
- International Monetary Fund. (2022a, november). By-Laws Rules and Regulations of the International Monetary Fund. Pridobljeno 17. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bl/blcon.htm>
- International Monetary Fund. (2022b, december). The Financial Transaction Plan of the IMF. Pridobljeno 20. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/np/tre/ftp/pdf/0408.pdf>
- International Monetary Fund. (2022c, april). 2022 Review of Adequacy of Poverty Reduction and Growth Trust Finances. Pridobljeno 23. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2022/04/21/2022-Review-of-Adequacy-of-Poverty-Reduction-and-Growth-Trust-Finances-517091>
- International Monetary Fund. (2022d, oktober). Annual Update on SDR Trading Operations Pridobljeno 25. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2022/10/06/Annual-Update-on-SDR-Trading-Operations-524354>
- International Monetary Fund. (2023a). History: Cooperation and reconstruction (1944–71). Pridobljeno 16. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/about/histcoop.htm>
- International Monetary Fund. (2023b). Groups and Aggregates Information. Pridobljeno 16. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/April/groups-and-aggregates>
- International Monetary Fund. (2023c). Governance Structure. Pridobljeno 17. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/external/about/govstruct.htm>
- International Monetary Fund. (2023d). Where the IMF Gets Its Money. Pridobljeno 18. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Where-the-IMF-Gets-Its-Money>

International Monetary Fund. (2023e). Lending. Pridobljeno 19. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Lending>

International Monetary Fund. (2023f). IMF Glossary. Pridobljeno 20. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/About/Glossary>

International Monetary Fund. (2023g). Low-Income Countries. Pridobljeno 23. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Topics/low-income-countries>

International Monetary Fund. (2023h). Resilience and Sustainability Trust [online]. Pridobljeno 25. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Topics/Resilience-and-Sustainability-Trust>

International Monetary Fund. (2023i). Debt Relief Under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) [online]. Pridobljeno 24. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Debt-relief-under-the-heavily-indebted-poor-countries-initiative-HIPC>

International Monetary Fund. (2023j). Special Drawing Rights. Pridobljeno 25. januarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Topics/special-drawing-right>

International Monetary Fund. (2023k). Slovenia, Republic of: Financial Position in the Fund, December 2022. Pridobljeno 25. julija 2023 iz: <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/exfin2.aspx?memberKey1=863&date1key=2099-12-31>

International Monetary Fund. (2023l). Policy Advice. Pridobljeno 3. februarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Surveillance>

International Monetary Fund. (2023m). Financial Sector Assessment Program. Pridobljeno 3. februarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/financial-sector-assessment-program-FSAP>

International Monetary Fund. (2023n). Capacity Development. Pridobljeno 6. februarja 2023 iz: <https://www.imf.org/en/Capacity-Development>

Jerkič, A. (1993, december). Članstvo Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu. Ljubljana: Banka Slovenije

Kim, S., Kim, S. H. (2006, februar). Global corporate finance: text and cases. Third edition. Cambridge: Blackwell Business

Ministrstvo za finance RS (2022, september). Mednarodni finančni odnosi. Pridobljeno 9. februarja 2023 iz: <https://www.gov.si/teme/mednarodni-financni-odnosi>

Mrak, M. (2002). Mednarodne finance. Ljubljana: GV Založba

Pravno informacijski sistem Republike Slovenije (1993, december). Zakon o članstvu Republike Slovenije v Mednarodnem denarnem skladu (ZCMDS) [online]. Pridobljeno 18. januarja 2023 iz: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO888>

Radošević, D. (1996). Oddelek mednarodnega denarnega sklada za posebne pravice črpanja. Ljubljana: Bančni Vestnik

Svet EU (2022, januar). Svet za ekonomske in finančne zadeve (ECOFIN). Pridobljeno 23. februarja 2023 iz: <https://www.consilium.europa.eu/sl/council-eu/configurations/ecofin/>

Svet EU (2023, februar). Eurogroup Working Group. Pridobljeno 23. februarja 2023 iz: <https://www.consilium.europa.eu/sl/eurogroup/how-the-eurogroup-works/eurogroup-working-group/>

World Bank. (2023). Bretton Woods Conference begins. Pridobljeno 13. januarja 2023 iz: <https://timeline.worldbank.org/en/timeline/eventdetail/1596>

10.1 Pregled tehničnih pomoči Sloveniji, 1991–2022

Oddelek MDS	Čas	Namen
MCM	april 2022	Upravljanje kibernetnega tveganja
	februar 2016	Intervencije in reševanje bank ter sistem zajamčenih vlog – spremljanje
	november 2015	Makrobonitetni okvir – spremljanje
	julij 2015	Intervencije in reševanje bank ter sistem zajamčenih vlog
	junij 2015	Določitev obsega makrobonitetnega okvira
	december 2014	Reševanje bank in zavarovanje vlog
	september 2014	Krepitev okvira za reševanje bank in sistema zajamčenih vlog
	julij 2014	Finančna stabilnost
	maj 2014	Finančna stabilnost
	maj 2014	Okrepitev nadzora za oceno tveganja
	april 2014	Finančna stabilnost
	januar 2014	Finančna stabilnost
	december 2013	Finančna stabilnost
	november 2013	Delavnica o stresnem testiranju/AQR
	december 2013	Reševanje bank (udeležba na posvetovalnem obisku MDS)
	januar 2013	Reševanje bank
	oktober 2012	Reševanje bank
	september 2012	Reševanje bank v okviru Art. IV misije
	december 2009	Nadzorna arhitektura
	MAE	maj 1995
april 1995		Deindeksacija finančnih sredstev
LEG	december 2021	Zakon o javnih financah
	oktober 2013	Zakon o nesolventnosti
	junij 1995	Zakon o dohodnini
	februar 1995	Zakon o deviznem poslovanju
FAD	januar 2022	Fiskalno modeliranje
	december 2021	Zakon o javnih financah
	avgust 2021	Krepitev davčne uprave
	februar 2021	Fiskalna tveganja
	december 2020	Ocenjevanje fiskalnih multiplikatorjev javnih naložb
	oktober 2015	Zakon o davku na nepremičnine
	maj 2015	Vzpostavitev postopka pregleda porabe
	april 2014	Krepitev okvira upravljanja javnih financ
	oktober 2004	Informacije o uspešnosti za podporo k boljšemu oblikovanju proračuna
	maj 2004	Možnosti za kratkoročno racionalizacijo javnih izdatkov
	november 2003	Racionalizacija izdatkov

	november 2001	Reforma neposrednih davkov
	avgust 2001	Davek na dodano vrednost
	april 1999	Davčna uprava/davek na dodano vrednost
	marec 1999	Fiskalno upravljanje
	marec 1999	Upravljanje javnih izdatkov
	november 1998	Upravljanje javnih izdatkov
	september 1998	Upravljanje javnih izdatkov
	julij 1998	Upravljanje javnih izdatkov in enotni zakladniški račun
	april 1998	Proračunska in računovodska klasifikacija na podlagi GFS
	januar 1998	Proračunska in računovodska klasifikacija na podlagi GFS
	februar 1997	Sistem enotnega zakladniškega računa in knjigovodstva
	december 1996	Upravljanje javnih izdatkov
	december 1996	Davčna politika
	september 1995	Sistem socialnega zavarovanja
	januar 1995	Upravljanje javnih izdatkov
	julij 1993	Davčna politika
	april 1993	Davčna uprava
	oktober 1992	Strategija davčne reforme
STA	marec 2008	Plačilna bilanca: usklajena anketa o neposrednih naložbah
	april 2007	Delavnica o zbiranju statističnih podatkov o državnih financah
	februar 2007	Tečaj o statistiki plačilne bilance
	april 2006	Statistika državnih financ
	november 2004	Evidentiranje transakcij v mednarodni trgovini s storitvami
	november 2001	Reforma neposrednih davkov
	avgust 2001	Davek na dodano vrednost
	oktober 1999	Statistika državnih financ
	december 1998	Tok sredstev in finančno načrtovanje
	november 1997	Državne finance
	september 1997	Denar in bančništvo
	maj 1997	Nacionalni računi
	november 1995	Nacionalni računi
	marec 1995	Plačilna bilanca
	julij 1994	Denar in bančništvo
	september 1993	Denar in bančništvo
	december 1991	Plačilna bilanca
ICD	januar 2022	Makroekonomsko modeliranje

MCM – Oddelek za denarne in kapitalske trge; MAE – (nekdanji) Oddelek za denarne in devizne zadeve;
 LEG – Pravni oddelek; FAD – Oddelek za fiskalne zadeve; STA – Oddelek za statistiko; ICD – Inštitut za razvoj zmogljivosti.
 Vir: MDS.